

Ὁ μὴ δυνάμενος πληρῶσαι τὸ ἐνταλθέν, παρα-
χρημα, ὅτε δυνήθῃ, λεγέτω τοῦτο τῷ ἐντεταμένῳ,
ἐπειδὴ^{u)} ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρειν. ὁ δὲ κατὰ τινα
αἰτίαν μὴ δυνήθεις ἀπαγγεῖλαι συγγινώσεται.

Ὁ μὴ δυνάμενος πληρῶσαι τὸ ἐνταλθέν^{v)} Ὁ
τὸ μανδάτον ὑποδεξάμενος, εἰ μὴ πληρῶσει τοῦτο, τὸ ὑπο-
σχεθέν ὀφείκειον ὑπ' αὐτοῦ καταλείπει οὐκ ὀφείλει· κατα-
δικασθήσεται γὰρ εἰς τὸ διαφέρειν τῷ μανδάτῳ. εἰ γὰρ
εὔρε τὴν τοῦ μανδαίου πληρῶσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν ὑπερβού-
ρουσαν, ἀπαγγελλέτω τοῦτο τῷ μανδάτῳ, ἢ ἴσως πρῶτον γινώ-
σκων αὐτὸν μὴ δυνάμενον, ὥστε τοῦτο τὸν ἐντεταμένον ἀνομοί-
αίῳ. εἰ δὲ τις αἰτία διεκόλλυσεν αὐτὸν ἀπαγγεῖλαι, ἀνενό-
χλητος ἔσται.

Stephani. Ἐγὼς ἐν τῷ κ'. διγ. ὅτι δύναται ἐκ δικαίας
ἢ τοι εὐλόγου αἰτίας παραινεῖσθαι τὸ ἐνταλθέν. σημειῶσαι ἐν
ῥητῷ, ὅτι εἰς τὸ διαφέρειν ἢ μανδαίῳ κινεῖται.

Cyrilli. Ὁ μὴ πληρῶν, ὁ κατεδέξατο μανδάτον, μᾶτε
κατὰ καιρὸν ἀπαγορεύσας κατὰ κούλιαν ἰδίαν, κατέχεται.

Τελευτῶντος τοῦ ἐνταλθέντος λύεται ἡ ἐντολή·
καὶ κἂν πληρῶσῃ αὐτὴν^{w)} ὁ κληρονόμος αὐτοῦ, οὐκ
ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

τελευτῶντος τοῦ ἐνταλθέντος] Steph. Μόρτε
quoque. ἰδοὺ ἐνταῦθα σημειῶσαι, ὅτι καὶ τελευτῆ τοῦ ἐνταλ-
θέντος ἵνεργα ὅδε λύεται τὸ μανδάτον. κἂν ὁ κληρονόμος αὐ-
τοῦ πληρῶσῃ τὸ ἐνταλθέν, οὐ δύναται τὴν μανδαίῳ κινεῖν.
ὅσπερ γὰρ δύναται οὗτος κληρονόμος ὢν τῷ ἐνταλθέντι ἀγνοίαν
τῆς αὐτοῦ προύχουσας τελευτῆς. μέμνησο τῶν εἰρημένων ἐν
τῷ κ'. διγ.

οὐκ ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν] Κυρίλλ. Ἀν-
τὸς δὲ ὁ κληρονόμος ἔστιν ὅτε οὐνο νόμῳ καταδικάζεται καὶ
ἀτιμοῦται, ὅταν κακῶς εἰς τὸ μανδάτον διαγένηται, ὡς βιβ. γ'.
τι. β'. διγ. ζ'.

Τὸ ἐναντίον κρατεῖ, ὅτε τελευτήσει ὁ ἐντεταμένος, ὡς
κεφ. κς'. καὶ τὴν διαφορὰν φησὶν ὁ ἐνταῦθα παλαιός.

* Αὐτὸς μέντοι ὁ κληρονόμος κακῶς διατεθεὶς περὶ τὸ μαν-
δάτον ἀτιμοῦται.

† Ἀλλὰ τὴν νεγοτζίουμ γεστόρουμ. [Sch. h. II. 186.]

Τὰ καλῆ πίστει δαπανήματα δίδωσιν ὁ ἐντεταλέ-
μενος, εἰ καὶ αὐτὸς ἤτιον ἢ δύνατο δαπανῆσαι.

τὰ καλῆ πίστει δαπανήματα] Ὅσα βόνα φίδε
ἐδαπάνησεν ὁ ἐνταλθεὶς, ἐπιληρῶν τὸ μανδάτον, ὁ ἐντεταμένος
ταῦτα παρέχει, οὐ δυνάμενος λέγειν, ἤτιονα δαπανῆν ἡμελλον
ἐγώ, εἰ δὲ ἐμαυτοῦ τὴν χρεῖαν ἀνίσω.

Κυρίλλ. . . . πάντα ἀπαιτεῖ ὁ ἐνταλθεὶς, κἂν ὁ μανδάτωρ
ἤτιον ἐμελλε δαπανῆν.

Ὁ ἐντεταμένος μοι, δανεῖσαι σοι, οὐ καταδικά-
ζεται μοι, εἰ μὴ ἐκχωρηθῇ τὰς κατὰ σοῦ ἀγωγάς. εἰ
δὲ ἐναγάγω σοι, μένει ἐνεχόμενος, ἐφ' οἷς μὴ δυνήθῃ
παρὰ σοῦ λαβεῖν.

ὁ ἐντεταμένος μοι] Ἐντεταμένῳ σοι δανεῖσαι Τίτιον.
κινουντί σοι κατ' ἐμοῦ τὴν μανδαίῳ οὐκ ἕτερος καταδικάζομαι,
εἰ μὴ ἐκχωρηθῆς μοι, ὡς ἔχεις κατὰ τοῦ Τίτιου ἀγωγάς. συμ-
βαλλεται δὲ μοι ἡ ἐκχώρησις, ἐπειδὴ ἔσθ' ὅτε ὑποθήκην εἶχεν
ὁ κρεδίτωρ, ἐγὼ δὲ μόνον προσωπάλιον ἀγωγὴν. εἰ δὲ κινεῖς
κατὰ Τίτιου, ἐγὼ μὲν οὐκ ἐλευθεροῦμαι· εἰς τοῦτο δὲ μόνον
ἔνοχος σοι γενήσομαι, εἰς ὅσον οὐκ ἠδυνήθης ἀπὸ Τίτιου
λαβεῖν.

οὐ καταδικάζεται μοι] Τοῦ Νομοφύλακος. Τοῦτο
κατὰ τὸ παλαιόν· σημερον γὰρ ἀπὸ διατάξεως οὐ δύναται τις,
πρὶν ἢ κατὰ τοῦ πρωτοτύπου κινήσῃ, τῷ μανδάτῳ ἢ τῷ ἐγ-
ρητῇ ἐνοχλεῖν.

εἰ μὴ ἐκχωρηθῇ] Σημειῶσαι, ὅτι ὁ μανδάτωρ οὐκ
ἄλλως καταδικάζεται, εἰ μὴ ἐκχωρηθῇ τὰς κατὰ τοῦ πρωτο-
τύπου ἀγωγάς· λέγω δὴ τὴν ὑποθηκαίαν καὶ τὴν πινερατί-

Qui mandatum explere non potest⁶⁾, simul ac L. 27. §. 2.
poterit, hoc mandatori renuntiet, quia in id, quod D. XVII. 1.
interest, tenetur. Ei autem, qui aliqua ex causa
renuntiare non potuit, ignoscitur.

6) qui mandatum explere non potest] Qui
mandatum suscepit, si hoc non impleverit, officium a se
promissum deserere non debet: nam in id, quod interest
mandatoris, condemnabitur. Nam si repererit, mandato
implendo vires suas non sufficere, hoc mandatori renun-
tiet, cum primum cognoverit, se non posse mandatum
perficere, ut mandator hoc per alium perficiat. Sed si
causa quaedam impedivit, quominus renuntiaret, secu-
rus erit.

Stephani. Dig. 25. didicisti, ex iusta causa negotium
mandatum recusari posse. Nota in textu, eius, quod
interest, nomine mandati agi.

Cyrilli. Qui mandatum, quod suscepit, non implet,
nec in tempore culpa sua renuntiat, tenetur.

Mortuo mandatario⁷⁾ mandatum solvitur: et L. 27. §. 3.
quamvis heres eius mandatum impleverit, tamen man-
dati actionem non habet⁸⁾. D. eod.

7) mortuo mandatario] Stephani. Morte quo-
que etc. Nota hoc loco, morte quoque mandatarii in-
tegra re solvi mandatum. Licet heres eius mandatum
impleverit, tamen mandati agere non potest. Hic enim,
qui heres mandatario extitit, ignorantiam mortis eius
praetendere non potest. Memineris eorum, quae dig. 26.
dicta sunt.

8) tamen mandati actionem non habet]
Cyrilli. Heres autem ipse interdum suo nomine con-
demnatur et infamia notatur, si male circa mandatum
se gesserit, ut lib. 3. tit. 2. dig. 7.

Aliud obtinet, cum mandator decesserit, ut cap. 20.
Differentiam tradit ibi Antiquus.

Ipse tamen heres, si male circa mandatum se gesse-
rit, infamia notatur.

Sed negotiorum gestorum actionem.

Impendia bona fide facta⁹⁾ mandator restituit, L. 27. §. 4.
quamvis ipse minus impendere potuisset. D. eod.

9) impendia bona fide facta] Quae bona fide
mandatarius impendit, cum implet mandatum, ea prae-
stat mandator, nec dicere potest, se minores impensas
facturum fuisse, si ipse negotium perfecisset.

Cyrilli. Omnes impensas petit mandatarius, licet
mandator minus impensurus fuisset.

Qui mandavit mihi¹⁰⁾, ut tibi crederem, non L. 27. §. 5.
aliter mihi condemnatur¹¹⁾, quam si actiones ad-
versus te ei cessae sint¹²⁾. Sed si tecum egero¹³⁾,
manet obligatus in id, quod a te consequi non potuero. D. eod.

10) qui mandavit mihi] Mandaveram tibi, ut
Titio crederes. Agenti tibi mecum mandati non aliter
condemnabor, quam si actionibus mihi cesseris, quas
adversus Titium habes. Cessio autem actionum mihi
prodest, quia interdum hypothecam creditor habebat,
ego vero tantum personalem actionem. Sed si cum Ti-
tio agis, ego quidem non liberabor: in id autem tantum
tibi tenebor, quod a Titio consequi non potueris.

11) non aliter mihi condemnatur] Nomo-
phylacis. Hoc secundum ius antiquum: hodie enim ex
constitutione nemo, priusquam cum reo egerit, manda-
torem vel fideiussorem convenire potest.

12) quam si — cessae sint] Nota, mandatorem
non aliter condemnari, quam si actiones contra debito-
rem principalem ei cessae sint, hypothecaria scilicet et

u) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐπέ. v) Haec verba scholio in ipso Codice Coisl. praefixa sunt. w) Sic Fabr. Cod. Coisl. αὐτό.

κίαν ἴσως γὰρ καὶ ὑποθέμενος ἔτυχεν αὐτῷ ὁ πρωτότυπος, σημειώσας, οὐκ ἢ κατὰ τοῦ θέου προκαταρξίς οὐκ ἐλευθεροῖ τὸν μανδάτωρα, ὡς περ οὔτε ὁ μανδάτωρ ἐναρξθεὶς ἐλευθεροῖ τὸν πρωτότυπον, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ μς. τῶν διγ. βιβ. τιτ. α. διγ. ιγ'.

Θεοφίλου. Συμβάλλεται δέ μοι ἡ ἐκχώρησις, ἐπειδὴ ἔσθ' ὅτε ὑποθήκας εἶχεν ὁ κρεδῖτωρ, ἐγὼ δὲ μόνην προσωναλίαν ἀγωγῆν.

Ζήτην βιβ. κς'. τιτ. α. κεφ. πγ'. καὶ μάθης περὶ χρείας τῆς ἐκχώρησως τῷ ἐντελειμένῳ καταβαλόντι. εἰ καὶ ἐρμηνεύει μὲν περὶ τὸ ... ὁ Στέφανος οὐκ ἐπισημαίνει δὲ τὴν οἰκείαν ἐρμηναίαν διὰ νόμον τινὸς μαρτυρήσας.

εἰ δὲ ἐναγαγῶ σοι] * Ζήτην κεφ. μγ'. καὶ μὴ σοι ἐναγῶσθῃ, ἀλλὰ διαφορά. ἐκεῖ γὰρ ὑποτίθηναι τὸ διγ. τὸν ἐνταλθέντα εἰς χρόνον τινὰ δεδαικίκα πρᾶχθέντος τοῦ ἐνταλθέντος αὐτοῦ κατὰ τὸ αὐτοῦ μανδάτον, καθὼς καὶ εἰς τὴν τοῦ παλαιῦ ἐκδοσιν*) τοῦτο δὲ τὸ τοῦ ἐντελειμένου, ἀλλὰ τοῦ ἐνταλμένου. καὶ αὐτῇ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ διαφορά. κἀντεῦθεν οὐν ὁ ἐντελειμένος) δέχεται ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ παρὰ τοῦ ἐνταλθέντος τὴν ἀγωγῆν, ὡς καταδικαζόμενος παρὰ τούτου εἰς ἀπαίτησιν, ὧν ἔδοκε τῷ δανεισμένῳ ἐκχωρηθῆναι δὲ ταύτην κατ' αὐτοῦ τοῦ δανεισμένου· καὶ ἄλλως ὁ ἐντελειμένος οὐ καταδικάζεται, εἰ μὴ ἐκχωρηθῇ. ἐκεῖ δὲ) ἐνέχεται ὁ ἐνταλθεὶς εἰς τὸ ἐκχωρῆσαι τὸν δανειακὸν κονδικτίμιον, οἷον ὡς νομίσματα ἀπαίουμενος, ἀλλ' ἐκχώρησιν. ἄλλην καὶ ἄλλην παρατήρησιν ἔχουσι καὶ ἐνοχῆν· ὡς μὲν κατὰ τοῦ ἐντελειμένου αὐτοῦ τοῦ ἐνταλθέντος ἴποι τὴν κοντραίαν, ἐκεῖ δὲ αὐτοῦ τοῦ ἐντελειμένου κατὰ τοῦ ἐνταλθέντος τὴν διρεκταν. [Sch. i. H. 186.]

L. 28. κη'. Οὐλπ. α) Τοῦ ἐντελειμένου) ἰδίῳ ὀνόματι D. XVII. 1. καταβαλόντος, οὐκ ἐλευθεροῦται ἰδίῳ δικαίῳ ὁ ἐναγόμενος· καὶ διὰ τοῦτο ἐκχωρεῖται) τὰς κατ' αὐτοῦ ἀγωγάς.

τοῦ ἐντελειμένου] Στεφ. Σημειώσας, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ μανδάτωρος γενομένη καταβολὴ τὸν θέον οὐκ ἐλευθεροῖ κατὰ τὸ ἴσο ἴουρε, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ καλῶς καὶ μετὰ καταβολὴν ὁ ἄκτωρ ἐκχωρεῖ τὰς κατὰ τοῦ θέου ἀγωγάς, καὶ αὐτὰς κινεῖ ὁ μανδάτωρ, μὴ ἐκβαλλόμενος λοιπὸν παραγραφῇ. καταβολῆς γὰρ ὑπὸ τοῦ μανδάτωρος γενομένης τίκεται τῷ θέῳ παραγραφῇ πρὸς τὸν δανειστήν· ἐπειδὴ παραγραφῇ ἐστὶν δικαιολογία θέου ἀντικειμένη ἀγωγῇ ἰσχυροσῆ μὲν κατὰ νόμον, ἀδικουσῆ δὲ κατὰ φύσιν. καὶ εἰκότως πρὸς μὲν τὸ τοῦ δανειστοῦ προσώπον ἀδικεῖ λοιπὸν κατὰ φύσιν ἡ ἀγωγῆ· ἐκχωρουμένη δὲ τῷ καταβαλόντι μανδάτωρι ἐνδίκασται παρ' αὐτῷ καὶ τὸ φύσει δίκαιον ἔχουσα· αὐτὸς γὰρ ὁ μανδάτωρ τὸ ὑπὲρ τοῦ θέου κατέβαλε χρεός· καὶ εἰκότως, ἐπειδὴ συντρέχει νῦν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ μανδάτωρος τὰ τε φυσικὰ δίκαια καὶ τὰ νομικά, καλῶς ὁ μανδάτωρ κινεῖ τὴν ἐκχωρηθεῖσαν αὐτῷ ἀγωγῆν. ἔχει δὲ προδήλως καὶ τὴν ἐξ οἰκείου προσώπου μανδάτι. τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ περὶ ἐγγνητῶν φησὶν ὁ Παῦλος ἐν τῷ μς. τῶν διγ. βιβ. τιτ. α. διγ. ις'. βλεπε, πῶς ἔχει τὸ ἐνταλθεῖ ὄντιον, οὐκ ἐλευθεροῖ κατὰ τὸ ἴσο ἴουρε· προδήλον δὲ, ὅτι παραγραφῆν τῷ θέῳ χρεῖται καταβαλὼν ὁ μανδάτωρ, καὶ κινεῖ ὁ αὐτὸς ἐλθὼν κινῶν μετὰ τὸ καταβληθῆναι αὐτῷ τὸ χρεός, ἐκβληθῆσθαι δόλου παραγραφῇ. διὰ τοῦτο γὰρ κινεῖ ἐξω δικαστηρίῳ καταβαλὼν ὁ μανδάτωρ καὶ ὁ ἐγγνητής, δύναται τὴν μανδάτι κατὰ τοῦ θέου κινεῖν, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ι. διγ. φθᾶσας ἐδίδαξε. οὐκ ἂν δὲ ἠδύνατο τὴν μανδάτι κατὰ τοῦ θέου κινεῖν ὁ μανδάτωρ, εἰ κατὰ μηδὲν αὐτῷ συμβάλλετο ἡ παρ' αὐτοῦ γενομένη καταβολή. διὰ τοῦτο δὲ οὔτε ἐγγνητής, οὔτε μανδάτωρ καταβαλλὼν ἐλευθεροῖ κατὰ τὸ ἴσο ἴουρε τὸν πρωτότυπον, ἐπειδὴ ὑπὲρ οἰκείου μᾶλλον προσώπου καταβαλεῖν δοκεῖ καὶ οὐκ ὑπὲρ ἑτέρου πρωτοτύπου. διὰ τοῦτον γὰρ τὸν λογισμόν, εἰ μὲν ἐγγνητής καταδικασθῇ, καὶ μῆτε ἐπιδοθείσης, μῆτε ἐλπίζομένης ἐκλήτου διαλύσθαι, οὐκ ἔρροται ἡ διαλύσις, ἐπειδὴ ὑπὲρ οἰκείου προσώπου καταβαλεῖν δοκεῖ· τὸ δὲ κατ' αὐτοῦ χρεός λοιπὸν μετὰ καταδικῆν, ἢ ἡ ἐκκλητος οὐκ ἰνήρησεν, οὔτε ἐλπίζεται ἀναρξῆν, ὡμολογημένον ἐστίν· ἐπὶ δὲ ὡμολογημένῳ χρεῖ οὐδεὶς διαλύεται. ὁ μέντοι χρεός καταδικασθέντος ἤδη τοῦ ἐγγνητοῦ καλῶς διαλύεται, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ζ. διγ. τοῦ δὲ τρανσακτιονίβους φησὶν.

pigneratitia: fortasse enim debitor rem pignori dederat creditor. Nota, lite cum reo contestata non liberari mandatore, quemadmodum nec actione adversus mandatorum instituta reus liberatur, ut Ulpianus lib. 46. Digestorum tit. 1. dig. 13. ait.

Theophili. Prodest mihi cessio actionum, quia interdum creditor hypothecas habet, ego autem tantum personalem actionem.

Quaere lib. 26. tit. 1. cap. 83. et discas necessitatem actionum mandatori solventi cedendarum.

13) sed si tecum egero] Quaere cap. 43. quod ne tibi obstare videatur. Differentia autem haec est.

Et haec mihi videtur esse differentia. Inde igitur mandator exigit, ut actio a mandatario ipsi cedatur, condemnatus quippe ei in tantum, quantum debitori dedit: vult autem sibi actionem cedi contra ipsum debitorem: nec aliter mandator condemnatur, quam si actiones ei cessae sint. Illic autem mandatarius tenetur, ut conditione ex mutuo cedat, non quasi pecunia ab eo petatur, sed cessio actionis. Ceterum haec duo capita diversam observationem et actionem continent: hoc actionem mandatarii adversus mandatorem, id est, contrariam, illud autem actionem mandatoris adversus mandatarium, id est, directam.

XXVIII. Ulpian. Si mandator 1) suo nomine 2) solvit, ipso iure reus non liberatur 3): ideoque mandatori actiones adversus reum praestantur.

1) si mandator] Stephani. Nota, solutionem a mandatore praestitam reum non ipso iure liberare, ideoque recte etiam post solutionem actorem actionibus adversus reum cedere, hisque mandatorem experiri, nec exceptione submoveri. Nam solutione a mandatore praestita reo exceptio adversus creditorem gignitur: nam exceptio est rei allegatio obstans actioni iure quidem valida, natura autem iniquae. Et merito, quantum ad creditoris personam attinet, iniqua naturaliter est actio: si vero mandatori, qui solvit, cedatur, apud eum naturalem aequitatem habere videtur: nam ipse mandator pro reo debitum solvit: et merito, quia nunc in mandatoris persona naturalis et civilis aequitas concurrat, mandator actione sibi cessa recte experietur. Certo autem ex sua quoque persona mandati actionem habet. Idem de fideiussoribus quoque ait Paulus lib. 46. Digestorum, tit. 1. dig. 36. Nota, textu legi, non liberare ipso iure: certum autem est, solutione a mandatore praestita exceptionem reo nasci, et actorem, si experiat postea, quam debitum ei solutum est, doli exceptione submoveri. Ideo enim etsi citra iudicium mandator et fideiussor solverint, mandati cum reo agere possunt, ut Ulpianus dig. 10. antea docuit. Non potuisset autem cum reo mandator agere mandati, si nihil ei solutio ab eo praestita profuisset. Ideo autem nec fideiussor, nec mandator solvendo reum ipso iure liberant, quia suo nomine magis solvere videntur, quam alieno nomine. Ob hanc enim rationem, si fideiussor condemnatus sit et appellatio neque interposita, neque sperata transegerit, transactio non valet, quia suo nomine solvere videtur: debitum autem eius post condemnationem, quae neque appellatio suspensa est, neque suspendi speratur, certum est: de debito autem certo transigere nemo potest. Reus tamen, etiamsi iam condemnatus sit fideiussor, recte transigit, ut Ulpianus dig. 7. tit. de transactionibus ait.

x) Hic ductus obscuri sunt, quos legere non potui. y) Inde a verbis ὁ ἐντελειμένος — δανειακὸν κονδικτίμιον hoc scholium habet Fabr. lit. i. T. II. p. 186. qui pro αὐτῷ habet αὐτήν. z) ἐκεῖ apud Fabr. deest. a) Οὐλπ. Cod. Coisl. Deest apud Fabr. b) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. ἐνταλθέντος. c) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐκχωρεῖ.

ἰδίῳ ὀνόματι] Ἄνωνυμ. Καλῶς τὸ σοῦ νόμινε' εἰ γὰρ ὀνομασι τοῦ δεβίτορος, ἡλευθεροῦ αὐτόν' ὡς βιβ. γ'. tit. ε'. διγ. λη'. καταβαλὼν δὲ σοῦ νόμινε οὐκ ἡλευθεροῖ τὸν ἄνθρωπον· τοῦτο γὰρ γενικῶς εἰρηται βιβ. γ'. tit. ε'. διγ. λβ'. καὶ βιβ. μς'. tit. γ'. διγ. λη'. ὁ δὲ ὀνόματι τοῦ δεβίτορος καταβαλὼν καὶ ἀκοντα καὶ ἀγνοῦντα αὐτόν ἡλευθεροῖ, ὡς ἰνστιτούτ. γ'. tit. κθ'. καὶ βιβ. γ'. tit. ε'. διγ. λη'.

ὁ κ' ἡλευθεροῦται] * Παράδοξον τι τοῦ Παπινιανοῦ ἀναφέρει λέγοντος· καταβαλὼν τοῦ μανδάτωρος τὸ χρέος οὐ φησὶν ὁ Παπινιανὸς ἡλευθεροῦσθαι τὸν δανεισάμενον ἢ ἰσοῦρε' ὁ γὰρ μανδάτωρ δι' ἑαυτοῦ καὶ τὸ οἰκείον δοκεῖ καταβαλεῖν. ὅθεν ὁ δανειστής, ὡς ἔχον τὸν δανεισάμενον ἔνοχον, ἰσχυρῶς ἐκχωρεῖν τὴν καὶ αὐτοῦ ἀγωγήν δύναται τῷ μανδάτωρι.

* Κυριλλ. Ὁ μανδάτωρ καταβαλὼν οὐκ ἡλευθεροῖ τὸν ἄνθρωπον· διὸ καὶ καταβαλὼν καλῶς ἐκχωρεῖται.

κθ'. Ἰδεμ. d) Ἐὰν παραγραφὴν ἀρμόζουσαν τῷ ἐναγομένῳ, τῆς ε) ἀναγωγίας τυχόν, ἢ συμφώνου, ἢ ἐτέρου, ὡς ἀγνοῶν αὐτὴν ὁ ἐγγυητὴς μὴ ἀντιθῆσει, καὶ καταβάλῃ, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν· ὀφείλει γὰρ αὐτὸν ἐν εἰδήσει τῆς παραγραφῆς ὁ χρεώστης ποιῆσαι. ἢ δὲ μεγάλη ἀμέλεια τοῦ ἐγγυητοῦ πλησιάζει δόλῳ.

ἔὰν παραγραφὴν] Στεφ. Doli, non numeratae. Δόλου μὲν ἀντιθέσθαι παραγραφὴν ἐξ οἰκείου προσώπου, οὐ μὴν τὸν νομερῶτα· οὐτε γὰρ δύναται λέγειν, ἀλλ' εἰ μὴ οὐκ ἀπειρηθῆ μοι τὰ νομίσματα· οὐτε γὰρ εἶδει αὐτῷ ἀπαριθμηθῆναι. ἀπὸ μέντοι τοῦ προσώπου τοῦ ἄλλου δύναται τὴν νομῶτα χρησασθαι παραγραφῇ· πᾶσα γὰρ παραγραφὴ ἀρμόζουσα τῷ ἄλλῳ ἀρμόζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τοῖς ἐγγυησάμενοις αὐτόν. σημειῶσαι καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἡ ἀγὰρ φρασημὰ δόλος εἶναι δοκεῖ. — Ubi vero ignoravit. Λίπον σοι καὶ ἐν τῷ κς'. διγ. ὅτι διὰ τοῦτο τὴν μανδᾶτι κατὰ τὸ πρωτοτύπου κινεῖ, καὶ ταῦτα ἰνδεβίτως καταβαλὼν, ἐπειδὴ καὶ ἰνδεβίτον κατέβαλεν, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ δανειστῇ, πρὸς ὃν καὶ ἐγγυησάμενος τὸν ἄνθρωπον, κατέβαλε καὶ οὐκ ἐτέρῳ τῷ μὴ οὐκ προκουράτωρι, ὡς ἐν τῷ κς'. διγ. τεθεματίσται. — Pacti forte. Γενικὸν τὸ πάκτον θετόν· εἰδὼς ὅτι τὸ προσωπίον πάκτον μόνῳ συμβάλλεται τῷ πάκτουσαντι· δῆλον δὲ, ὅτι καὶ δεφεροῖ αὐτοῦ, καὶ ἄθι, ὅτι ἐφεῖται τῷ ἐγγυητῇ προσωπίκῶς ἐγγυησάμενῳ, δηλονότι εἰ παρασταῖη, δεφεροῦναι τὸν πρωτότυπον. — Hanc exceptionem non exercebit. Δύναται γὰρ ὁ ἐγγυητὴς τὰς ἀρμοτιότητας τῷ ἄλλῳ παραγραφῶς ἀντιθέσθαι, καὶ ἀκοντος τοῦ ἐγγυηθέντος, ὡς ὁ Οὐλιπιανὸς ἐν τῷ μς'. τῶν διγ. βιβ. tit. α'. διγ. λβ'. φησίν. — Ερωτήσις. Τί οὖν, ὅτε ἀντιθέσθαι μὲν ὁ ἐγγυητὴς τῆς παραγραφῆς, ἀδικῶς δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ κατεδικασθῆ, ἀγα δύναται τὴν μανδᾶτι κατὰ τὸ πρωτοτύπου κινεῖν; Στεφανόν. Ὁ ἐγγυητὴς, καὶ ἀρμόζουσαν αὐτῷ παραγραφὴν ἀντιθέσθαι, καταδικασθῆ δὲ κατὰ ἀδικίαν τοῦ δικάζοντος, οὐ δύναται τὴν μανδᾶτι κατὰ τὸ πρωτοτύπου κινεῖν, ἐν ᾧ δηλονότι αἰτιὸς ἐστὶν ὁ ἐγγυητὴς τοῦ ἀδικῶς καταδικασθῆναι, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ μς'. τῶν διγ. βιβ. tit. α'. διγ. ες. φησίν. μὲνησο τῶν πρὸς τῷ τέλει τοῦ ι'. διγ.

* Ἐξεθέμην ἐγὼ γραμματεῖον εἰς Πρῶτον ὄ. νομισμάτων, δούς καὶ ἐγγυητήν. εἶτα οὐκ ἀπειρηθῆθαι f) κατέβαλε τὰ ὄ. νομίσματα. ζητεῖται, εἰ ἄρα διὰ τῆς μανδάτι, ἀπερὸ κατέβαλεν, ἀπαιτῆται. καὶ φησὶν ὁ Οὐλιπιανὸς· εἰ μὲν εἰδὼς, προσεῖναι μοι τὴν τῆς νόμινε νομερῶτα εἴ τὴν τοῦ δόλου παραγραφὴν, ἀντιθέσθαι ταύτας ἐραθῆμῳσε, δόλον ἀμαρτῶν· ἢ γὰρ ὑπερβάλλουσα καὶ διακελευμένη φρασημὰ δόλῳ πλησιάζει. ὅθεν οὐ κινήσει κατ' ἐμοῦ τὴν μανδᾶτι. εἰ δὲ ἠγνοῶσεν, οὐκ ἀγνοῶσκει καὶ κινεῖ τὴν μανδᾶτι· τὸ αὐτὸ φαμεν, εἰ καὶ τις ἐτέρα προσῆν μοι παραγραφῆ, ἢ ἐναγομένος καὶ ἀγνοήσας οὐκ ἀντιθέσκειν ὁ ἐγγυητὴς, πάκτον τυχόν ἢ φόβον, ἢ καὶ ἄλλῃ τις, ἔξει κατ' ἐμοῦ τὴν μανδᾶτι· ἐγγὺν γὰρ τὸν πρωτότυπον τῷ ἐγγυητῇ τοῦτο γνωρίσια, ὅπως μὴ ἀγνοῶν ἰνδεβίτον καταβάλῃ.

ἀρμόζουσαν τῷ ἐναγομένῳ] * Πᾶσα γὰρ παραγραφὴ ἀρμόζουσα τῷ ἄλλῳ ἀρμόζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τῷ ἐγγυησάμενῳ αὐτόν. καὶ ζητεῖ βιβ. κς'. tit. α'. κεφ. λβ'. καὶ τοῦτο τοῦ tit. κεφ. β'. θεμ. η'. καὶ κεφ. ι'. θεμ. ιγ'.

2) suo nomine] Anonymi. Recte dicitur, suo nomine: nam si debitoris nomine solvisset, liberasset eum: ut lib. 3. tit. 5. dig. 38. Suo autem nomine solvens reum non liberat: nam hoc in genere dicitur lib. 3. tit. 5. dig. 31. et lib. 46. tit. 3. dig. 38. Qui vero debitoris nomine solvit, et invitum et ignorantem eum liberat, ut Institut. lib. 3. tit. 29. et lib. 3. tit. 5. dig. 38.

3) non liberatur] Paradoxum quid a Papiniano dictum refertur: ait enim Papinianus, debito a mandatore soluto reum ipso iure non liberari: nam mandator pro se et suum debitum solvere videtur. Ideo creditor, utpote qui reum habet obligatum, actionem adversus eum competentem recte cedere potest mandatori.

Cyriilli. Mandator solvendo reum non liberat: ideoque ei solventi recte actiones ceduntur.

XXIX. Idem. Si exceptionem¹⁾ reo competentem²⁾, puta non numeratae pecuniae, vel pacti³⁾, vel aliam ignorans⁴⁾ fideiussor praetermiserit, et solverit⁵⁾, habet mandati actionem⁶⁾: debet enim eum de exceptione certiore debitor reddere. Magna autem negligentia⁷⁾ fideiussoris dolo proxima est.

1) si exceptionem] Stephani. Doli, non numeratae pecuniae. Doli quidem exceptionem ex sua persona obicit, nec vero non numeratae pecuniae: neque enim dicere potest: at nisi pecunia numerata mihi non sit: nam non numeranda ei erat. Ex persona autem debitoris non numeratae pecuniae exceptione uti potest: omnis enim exceptio, quae reo competit, ut plurimum et fideiussoribus eius competit. Nota quoque hoc loco, magnam negligentiam pro dolo haberi. — Ubi vero ignoravit. Dixi tibi et dig. 26. ideo mandati fideiussorem, licet indebitum solverit, cum reo agere, quod, etiamsi indebitum solverit, tamen creditori, apud quem pro reo fideiussit, solvit, non alii cuidam, qui procurator non erat, ut dig. 26. positum est. — Pacti forte. Pactum in rem accipiendum est: scis enim, pactum in personam ei tantum, qui pepigit, prodesse: manifestum autem est, et defensori eius prodesse: et scias, fideiussori, qui pro sua tantum persona fideiussit, reum defendere licere, si ipsi hoc placuerit. — Hanc exceptionem non exercebit. Nam fideiussor exceptiones reo competentes vel invito eo obicere potest, ut ait Ulpianus lib. 46. Digestorum, tit. 1. dig. 32. — Interrogatio. Quid igitur, si fideiussor exceptionem quidem obicere, iniuria autem iudicis condemnatus sit, num mandati cum reo agere potest? Stephani. Fideiussor, qui exceptionem sibi competentem obicit, iniuria autem iudicis condemnatus est, mandati cum reo agere non potest, siquidem fideiussor culpa sua effecerit, ut iniuste condemnaretur, ut Paulus lib. 46. Digestorum tit. 1. dig. 67. ait. Memineris eorum, quae circa finem dig. 10. dicuntur.

Chirographum de centum aureis Primo exposui, eique fideiussorem dedi. Pecunia non numerata est... fideiussor centum aureos solvit. Quaeritur, num mandati iudicio fideiussor id, quod solvit, consequatur. Et ait Ulpianus: si quidem sciens, non numeratae pecuniae vel doli exceptionem mihi competere. eas obicere neglexerit, dolum admittit: nimia enim et dissoluta negligentia dolo proxima est. Ideo mecum mandati non ager. Sed si ignoravit, ignoscitur ei et agit mandati. Idem dicimus, et si alia quaedam exceptio mihi competebat, quam ignorans fideiussor, quocum agebatur, praetermisit, pacti forte vel metus, vel alia quaedam, mandati adversus me actionem habebat: nam reus fideiussorem de his certiore reddere debebat, ne ignorans indebitum solveret.

2) reo competentem] Nam omnis exceptio, quae reo competit, ut plurimum competit et fideiussori eius. Et quaere lib. 26. tit. 1. cap. 32. et huius tituli cap. 2. them. 8. et cap. 10. them. 13.

d) Ἰδεμ. Cod. Coisl. Deest apud Fabr. e) τῆς Cod. Coisl. Deest apud Fabr. f) Parva lacuna in Cod. Coisl. Basil. T. II.

ἢ συμφώρου] * Γενικὸν τὸ πάκτον θεμίτισον· τὸ γὰρ περὶ ἀλλοτρίων πάκτον μόνον συμβάλλεται τῷ ποιῆσαντι· δηλοῦν δέ, ὅτι καὶ δεφένσωρι αὐτοῦ. δηλοῦν δέ, ὅτι ἐφέεται τῷ ἐγγυητῇ ἢ ἐγγυησαμένῳ περιόρισται δεφενδεύειν τὸν πρωτότυπον.

ὡς ἀγγοῶν] * Εἰ γὰρ γνώσκων, οὐκ ἔχει τὴν μανδᾶτι, ὡς κεφ. μζ. τοῦ ζ. τιτ. τοῦ κδ. βιβ. καὶ τὸ παρατελευταῖον θεῖμα τοῦ ι. κεφ. τοῦ β. τιτ. καὶ κεφ. μη. τοῦ παρόντος τιτ.

* Γνωσκει δέ, ὅτι ὁ ἐν εἰδήσει παραγραφῆς καταβαλὼν οὐ ἔπειτεται, ὡς βιβ. κδ. τιτ. ζ. κεφ. κδ. κς. θεμ. γ. καὶ τὸ α. αὐτοῦ κεφ. ὁ δὲ ἐν λήθῃ παραγραφῆς τοιαύτης δούς, εἰ μὲν δι' εὐνοίας τοῦ ἐναγομένου ἐστὶν αὐτῆ, ἀναλαμβάνει· εἰ δὲ διὰ μίσους τοῦ ἐναγοτος, οὐκ ἀναλαμβάνει, ὡς κεφ. μ. τοῦ ζ. τιτ. τοῦ κδ. βιβ.

† Καὶ γὰρ γνώσκων οὐκ ἔχει τὴν μανδᾶτον, ὡς κεφ. μζ. τοῦ ζ. τιτ. τοῦ κδ. βιβ. καὶ τῷ η. θεματι τοῦ η. κεφ. τοῦ τοῦ βιβ. γίνωσκε δέ, ὅτι ὁ ἐν εἰδήσει παραγραφῆς καταβαλὼν οὐ ἔπειτεται, ὡς βιβ. κδ. τιτ. ζ. κεφ. κδ. [Sch. k. II. 186.]

καὶ καταβάλλῃ] † Εἰ δὲ πρὸ τοῦ καιροῦ καταβάλλῃ, οὐκ ἔχει πρὶν ἢ οὗτος φθάσει, τὴν μανδᾶτον, ὡς φησι τὸ κβ. κεφ. θεμ. β. τοῦ τοῦ τιτ. [Sch. k. II. 186.]

ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν] * Καὶ ἐκχωρῶν μὲν τῷ ἐναγομένῳ τὸν ἰσχυρισμὸν, διὰ τὸ ἐκ τῆς καταβολῆς ἐκείνου ἐλευθερωθῆναι, ὁ ἐγγυητῆς λαμβάνει ἀπ' αὐτοῦ διὰ τῆς μανδᾶτι, ὅσον ἢ μανδᾶτι ἀπαιτεῖ, ὀφεικίῳ τοῦ δικαστοῦ.

ἢ δὲ μεγάλη ἀμέλεια] Τοῦ ἄνων. τὴν λάττα κούλπα δόλον εἶπε βιβ. κς. τιτ. δ. διγ. κ. θεμ. α. καὶ βιβ. μα. τιτ. ζ. διγ. α. θεμ. ζ. καὶ βιβ. β. τιτ. β. διγ. σκς. ὅτι ἢ μεγάλη ἀμέλεια κούλπα ἐστίν, ἢ δὲ μεγάλη κούλπα δόλος ἐστίν, ὡς διγ. σκ. καὶ σκς. ὅτι λάττα κούλπα ἐστίν ἢ μεγάλη ὀφεικία καὶ τὸ μὴ νοεῖν, ὁ πάντες νοοῦσι. καὶ βιβ. κς. τιτ. ι. διγ. ζ. ὅτι ἢ λάττα νεγλιγεντία ἀπὸ δόλου παραλαμβάνεται.

L. 29. §. 1. Ἐὰν ἀγνοήσας ὁ ἐγγυητῆς, ὡς οὐκ ἰσχυρῶς ἐνέ-
D. XVII. 1. χειται^{h)}, καταβάλλῃ, εἰ μὲν φάκτον ἠγνόησε, συγγινώ-
σεται, εἰ δὲ νόμον, οὐ συγγινώσεται.

Ἐὰν ἀγνοήσας ὁ ἐγγυητῆς] † Ἐρηγγυησατοⁱ⁾ με τίτιος εἰς νομίματα ὁ^{k)} ἀχρηστος δὲ ἢ ἢ ἐγγυη^{l)} κατέβαλε ταῦτα. σκοπήσωμεν, εἰ ἄρα δυνατὸν, τὴν μανδᾶτι κατ' ἐμοῦ κινεῖν^{m)}. καὶ εἰ μὲν μόνον φάκτον ἠγνόησε, συγγινώσεται ἀξιωθῆσεται καὶ λήμεται ταⁿ⁾ νομίματα, εἰ δὲ νόμον, οὐκέτι φάκτον δὲ ἀγνοεῖ, οἷον ἐπρωτίησεν αὐτὸν ὡς ἐγγυητῆρ ὁ ἐμοῦ δανειστής, οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τιος αὐτεξουσίου, ὃν ἔπεισοισιν εἶναι τοῦ ἐμοῦ δανειστοῦ ὁ τίτιος ἐπρωτίησεν· καὶ ἢ ἀχρηστος ἢ ἐγγυητῆρ δηλονότι· τὸ γὰρ αὐτεξουσίον προξωπον ἐπερωτῶν^{o)} ἀγωγῆν ἐπέσφ^{p)} προσπορίζων οὐκ ἠδύνατο. νόμον δὲ ἐστὶν ἀγνοεῖν^{q)}, οἷον ἦνκα ὁ τίτιος ὁμολόγησεν ἀπόντι τῷ ἐμῷ δανειστῇ, εἴτα ἐνόμισεν ἑαυτὸν^{r)} ἐνοχὸν γίνεσθαι ἐκ τῆς πρὸς ἀπόντι γενομένης ὁμολογίας. [Sch. I. II. 186.]

οὐ συγγινώσεται] Στεφ. Οὐ συγγινώσεται, ὅσον ἦεν εἰς τὸ κατὰ τοῦ ἐντεταμένου κινεῖν· κατὰ μέντοι τοῦ ἀπειληφότος τὸν ἰσχυρισμὸν, ἕτερον εἶναι καὶ ζημιώσθαι τὸν ἐγγυητῆρ. ἐρῶ σοι, ὅτι κἂν ἐκ περιστάσεως ζημιῶται, οὐκ ὀφείλει πρὸς βλάβην ἑτέρου γίνεσθαι, τουτέστιν τῷ ξέῳ ἢ ἀγνοία τοῦ ἐγγυητοῦ. σημειῶσαι αὐτό.

* Ζῆτει βιβ. β. τιτ. δ. κεφ. ζ. ὁ φησιν· ἢ τοῦ νόμου ἀγνοία τοὺς μὲν τὰ ἴδια ἀπαιτοῦντας οὐ βλάπτει, ἐπὶ δὲ κερδεῖ οὐ συμβάλλεται. καὶ κεφ. αὐτοῦ ιδ. καὶ βιβ. κδ. τιτ. ζ. κεφ. α. κδ. κς. θεμ. γ. καὶ κεφ. αὐτοῦ ξβ. κθ. καὶ βιβ. β. τιτ. γ.

* Ζῆτει περὶ τῶν ἐν ἀγνοίᾳ νόμον καταβαλλόντων ἀχρεώ-
στητον βιβ. β. τιτ. δ. κεφ. ιδ. καὶ βιβ. κδ. τιτ. ζ. κεφ. α. καὶ μὴ προσχῆς τοσοῦτον τῆ τοῦ Στεφάνου παραγραφῆ περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ μὴ προτίθεσθαι κατὰ τοῦ ἐντεταμένου τὴν μανδᾶτι. ζητητέον δέ, ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ παρὰ κρεδτωροῦ τὸν κωδικτικὸν μόνον καὶ τὴν πιγνερατικῆν,

g) Sic reposui pro παραγραφῆν, quod habet Fabr. h) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐνάγεται. i) Idem scholium habet Cod. Coisl. et Fabr. lit. I. T. II. p. 186. Varietas lectionis parvi momenti est. k) Fabr. ὁ. νομ. l) Fabr. addit κατ'. m) Fabr. εἰ ἄρα κατ' ἐμοῦ δύναται κινεῖν τὴν μανδᾶτον et postea omittit μόνον. n) Fabr. addit ὁ. o) Fabr. ἐξ ἐπερωτήσεως. p) Fabr. addit προσώφω. q) Fabr. νόμον δὲ ἀγνοεῖ. r) Fabr. αὐτόν.

3) vel pacti] Pactum in rem accipie: pactum in personam enim ei tantum prodest, qui pepigit: manifestum autem est et defensori eius prodesse. Certum autem est, fideiussori reum defendere licere.

4) ignorans] Nam si sciens praetermisit, mandati actionem non habet, ut cap. 47. tit. 6. lib. 24. et them. penult. cap. 10. tit. 2. et cap. 48. huius tituli.

Scias autem, eum, qui exceptionem non ignorans solverit, non repetere, ut lib. 24. tit. 6. cap. 24. 26. them. 3. et cap. 1. eiusdem tit. Qui vero exceptionis eiusmodi oblitus solvit, si quidem exceptio in favorem rei spectet, repetit: sin autem propter odium actoris competat, non repetit, ut cap. 40. tit. 6. lib. 24.

Nam si sciens, mandati actionem non habet, ut cap. 46. tit. 6. lib. 24. et them. 8. cap. 8. huius libri. Scito autem, eum, qui sciens exceptionem omisit, solutum non repetere, ut lib. 24. tit. 6. cap. 24.

5) et solverit] Si vero ante diem solverit, priusquam dies venerit, non habet mandati actionem, ut ait cap. 22. them. 2. huius tituli.

6) habet mandati actionem] Et mandata quidem reo conditione indebiti, quod solutione illius reus liberatus est, fideiussor ab eo mandati actione consequitur, quae hoc iudicio continentur, officio iudicis.

7) magna autem negligentia] Anonymi. Lata culpa dolus esse dicitur lib. 36. tit. 4. dig. 20. them. 1. et lib. 41. tit. 7. dig. 1. them. 7. et lib. 2. tit. 2. dig. 226. Magna negligentia culpa est, magna autem culpa dolus est, ut dig. 220. et 226. Lata culpa est magna negligentia et non intelligere, quod omnes intelligunt. Et lib. 26. tit. 10. dig. 7. quo dicitur, latam culpam pro dolo haberi.

Si fideiussor, cum ignoraret⁸⁾, inutiliter se obligatum, solverit, si quidem factum ignoravit, ignoscitur ei: si vero ius, ei non ignoscitur⁹⁾.

8) si fideiussor, cum ignoraret] Titius pro me in summam centum aureorum fideiussit. Fideiussio autem invalida erat. Titius pecuniam solverat. Videamus, num mandati mecum agere possit. Et siquidem factum tantum ignoravit, veniam impetrabit et pecuniam consequetur: si vero ius, non item. Factum ignorat, verbi causa, si creditor ab eo tanquam fideiussore stipulatus est, non ipse, sed per hominem sui iuris, quem in creditoris mei potestate esse Titius existimabat: eratque inutilis fideiussio: nam homo sui iuris stipulando actionem alteri acquirere non poterat. Iuris autem ignorantia ei, puta si Titius creditori meo absentem promisit, seque tali promissione absentem praestita obligatum esse putavit.

9) ei non ignoscitur] Stephani. Non ignoscitur ei, quantum attinet ad agendum cum reo: quantum tamen ad agendum cum eo, qui indebitum accepit, aliud esse et damnum esse fideiussoris. Dicam tibi, etiamsi circumstantia quadam fideiussor damnum patiat, hoc damno alii non esse debere, hoc est, reo ignorantiam fideiussoris non debere nocere. Nota hoc.

Quaere lib. 2. tit. 4. cap. 7. quod ait: Iuris ignorantia suam quidem petentibus non nocet, in lucro autem non prodest. Et cap. eiusdem tit. 19. et lib. 24. tit. 6. cap. 1. 24. 26. them. 3. et caput eiusdem tit. 62. 29. et lib. 2. tit. 3.

Quaere de his, qui ignorantia iuris indebitum solvunt, lib. 2. tit. 4. cap. 14. et lib. 24. tit. 6. cap. 1. nec tene Stephani annotationem, quantum ad conditionem indebiti, sed tantum in eo, quod adversus reum mandatum mandati actio non datur. Desiderandum autem est, ut ei a creditore conditio tantum et pigneratitia

καὶ μετὰ τὸ καταβαλεῖν. ἐνάγει γὰρ αὐτῷ ὡς ἔχοντι ἀγωγὴν εἶτι καὶ κατὰ τοῦ πρωτοτύπου κατὰ τὸ ἀκριβές. ἐτέρῳ λόγῳ, οὐ ἐλάβεν δις τὸ χρέος, ὑπόκειται τῷ ἰνδεδίτῳ, ὡς τὸ παρατελευταίον θεμ. τοῦ κεφ. τοῦτου φησίν, ἢ καὶ τῷ στελλιονάτους, εἰ κατὰ ψῆφον λάβη, ὡς τὸ αὐτὸ φησιν κεφάλαιον.

* Εἴ τι μὴ χρεωστῶν ὁμολογήσῃ, καὶ καταβάλῃ ὁ ἐγγυητής μου, εἰ μὲν ὀνοματὶ μου κατέβαλεν, ἐγὼ μὲν αὐτῷ, ὁ δὲ λαβὼν ἐνέχεται ἐμοί.

Εἰ δὲ καὶ ἀγνοῶν καταβεβληκέναι τὸν ἐναγόμενον καταβάλῃ, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν· ὀφείλει γὰρ ὁ ἐναγόμενος εἰπεῖν αὐτῷ. εἰ δὲ προκαταβαλὼν αὐτὸς μὴ εἴπῃ τῷ ἐναγόμενῳ καὶ ἀγνοῶν ὁ ἐναγόμενος καταβάλῃ, μόνον^{s)} τὴν περὶ ἀπαιτήσεως ἀγωγὴν ἐκχωρεῖται παρὰ τοῦ ἐναγόμενου κατὰ τοῦ δανειστοῦ.

καταβεβληκέναι τὸν ἐναγόμενον] Δέδοκα Σεκοῦνδος ἐγγυητήν. κατέβαλον Προῖμῳ τὸ χρέος. Σεκοῦνδος ὁ ἐμὸς ἐγγυητὴς ἀγνοήσας τὰ παρ' ἐμοῦ πραχθέντα κατέβαλε καὶ αὐτὸς τὸ χρέος. κινεῖ κατ' ἐμοῦ τὴν μανδία· συγγνωστὴν γὰρ ἐστίν, εἰ μὴ ἐμνηστεύσατο ἐμὲ καταβεβληκέναι τὸ χρέος. εἶδει γὰρ με γνωστὸν αὐτῷ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ τυχόν ὁ κρεδύτωρ αὐτὸν συναρπάσῃ, καὶ τὴν ἀγροίαν αὐτοῦ περιγράψῃ, καὶ ἀδικῶς λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ποσότητα, ἐφ' ἣ ἐνηγγυήσατο. τὸ αὐτὸ δύναται ζητεῖσθαι καὶ ἐπὶ τοῦ ἐγγυητοῦ, εἴγε καταβαλὼν οὐκ ἐμνήστευσε τοῦτο τῷ πρωτοτύπῳ, καὶ διὰ τοῦτο κατέβαλεν ὁ δεβίτωρ, ὅπερ οὐκ ἐχόντ' αὐτῷ καταβαλεῖν. ὥστε οὐν εἰ δυναμεινός δηλώσῃ τοῦτο τῷ δεβίτῳ ἐγγυητῆς ἐραρυμῆσεν, ἐβλήθησεται κινῶν τὴν μανδία· δόλον γὰρ ἀμαρτάνει τροπον τινά, εἰ μετὰ τὴν καταβολὴν οὐκ ἐμνήστευσε τῷ δεβίτῳ. τοῦτον δὲ μόνον τεύξεται· ἐκχωρήσει γὰρ ὁ πρωτότυπος αὐτῷ τὸν ἰνδεδίτον κονδικίτικιον, ἵνα μὴ εὔρεθῇ ἐκ διπλοῦ ταῦτα ἐποφείλων κρεδύτῳ.

Κυρίλλ. Εἰ κατέβαλεν ὁ χρέος ἢ ὁ ἐγγυητής, ὀφείλει τῷ ἐτέρῳ δηλοῦν, ἐπειδὴ χρέος μὲν ὦν ἐνάγεται μανδία, εἰ κατέβαλεν ἀγνοῶν ὁ ἐγγυητής, ἐγγυητῆς δὲ ὦν οὐ κινεῖ, ἀλλ' ἐκχωρεῖται τὸν ἰνδεδίτον κονδικίτικιον. εἰ δὲ ἐκ τῆς ἰουδικαῖ καταβλήθη, οὐκ ἔσται ῥεπειτικῶν, ἀλλὰ στελλιονάτους.

τὴν περὶ ἀπαιτήσεως ἀγωγὴν] † Τὸν ἰνδεδίτον κονδικίτικιον, ὡς δ'. θεμὰ τοῦ παρόντος κεφάλαιον φησίν, οἷα τοῦ δανειστοῦ δευτερον ἀπολαθόντος· εὐρίσκειται γὰρ τότε ὁ κρεδύτωρ ἀχρεώστητον λαβὼν ἀπὸ τοῦ δεβίτωρος· καὶ λοιπὸν ὁ ἐγγυητής ἐκχωρεῖται ἀδυνάμως τὸν ἰνδεδίτον κονδικίτικιον ἀπὸ τοῦ δεβίτωρος. αὐτὸς ὁ ἐγγυητής χρέος κατέβαλεν ἐξ οἰκείου προσώπου. [Sch. m. II. 186.]

Ὁ ἐγγυητής παραλιμπάνων ἐν εἰδήσει ἢ ἀγνοίᾳ ἐντολετικὴν ἢτοι προτροπικὴν¹⁾ παραγραφὴν οὐ ποιεῖ δόλον· οὐ γὰρ συνάδει τῇ ἀγαθῇ πίστει, τὴν λεπτολογίαν τοῦ νόμου ζητεῖν, ἀλλ' εἰ χρεωστοῦμενον ἦν ἢ μὴ.

ὁ ἐγγυητής] Εἰσὶ τινες παραγραφαί, ὡς ἀποσιωπήσας καὶ ταῦτα εἰδὼς ὁ ἐγγυητής δόλον ἀμαρτάνειν οὐ νομισθῆσεται, οἷον εἰ προκουρατωρεῖαν ἀντιθεῖναι παραγραφὴν δύναται. τί γὰρ οὐ κρεδύτῳ ἐνήγε διὰ γυναικὸς ἢ στρατιώτου; ταῦτην γὰρ μὴ ἀντιθεῖς τὴν παραγραφὴν ὁ ἐγγυητής, εἴτε ἡπίστατο, εἴτε ἡγρόσι, οὐ βλαβήσεται· καλῆς γὰρ πίστεως ὑπεστὶ λόγος. ἀναρμόδιον δὲ καὶ ἀσύμφωνον τῇ καλῇ πίστει, ἀκριβείας νόμον ἐξέτασεν ποιεῖσθαι· ἢ γὰρ προκουρατωρεῖα παραγραφὴ ἔνομον ἀγνωμοσύνης ἐστὶν προκαλύμμα. τὴν γὰρ καλὴν πίστιν, ἐξ ἣς ὤρμηται ἡ δεδομένη τοῖς ἐγγυηταῖς ἀγωγὴ, τοῦτο μόνον ἐξέτασσαι ὀφείλει, οὐ ἐνηγγυήθη ἢ οὐ.

Ἄνων. Ἀνάγν. βιβ. κς'. τι. α'. τῶν βασιλ. διγ. ξδ'. καὶ ρθ'. περὶ τοῦ ἀντιπροδικητικῶς καὶ καταδικασθέντος ἀδικῶς· τυχόν γὰρ γυνὴ ἢν ἢ στρατιώτης προκουρατωρῶν νόμῳ κινῶν, οἷς ἀντικεῖται παραγραφὴ προκουρατωρεῖα.

οὐ γὰρ συνάδει τῇ ἀγαθῇ πίστει] Τουτέστι, τῆς μανδία κινουμένης μόνον τὴν ἀγαθὴν πίστιν ἐξετάζομεν· τῇ πίστει οὐ συνάδει δὲ ταῦτη, τὸ τὴν ἀγὰν ἀκριβείαν ἐξετάζειν

etiam post solutionem cedatur. Agit enim cum eo, utpote stricto iure actionem adhuc adversus debitorem habente. Alia autem ratione condictione indebiti tenetur ideo, quod debitum bis consecutus est, ut them. penult. huius cap. ait, aut etiam stellionatus crimine tenetur, si per rem iudicatam id consecutus, ut eodem capitulo dicitur.

Si indebitum promisi et fideiussor meus solvit, si quidem meo nomine solverit, ego ipsi teneor, is autem, cui solutum est, mihi tenetur.

Sed et si fideiussor ignorans, reum solvisse¹⁰⁾, L. 29. solverit, mandati habet actionem: debuit enim reus §. 2. 3. ei notum facere. Si vero ipse iam solverit, nec D. XVII. 1. reum certiore fecerit, et reus ignorans solverit, indebiti condictionem¹¹⁾ tantum adversus creditorem reus cedit.

10) reum solvisse] Secundum fideiussorem dedi. Primo debitum solvi. Secundus fideiussor meus, ignorans ea, quae feceram, ipse quoque debitum solvit. Mandati mecum ager: ignoscendum enim ei est, si non divinavit, me debitum solvisse. Notum enim hoc ei facere debui, ne forte creditor ei obrepat et ignorantiam eius circumveniat, et iniuria summam ab eo consequatur, in quam fideiussit. Idem quaeri et in fideiussore potest, si cum solvisset, hoc reo non indicavit, ideoque reus solvit, quod solvere eum non oportebat. Itaque si fideiussor, cum posset id notum reo facere, neglexit, mandati agens submovebitur: dolum enim quodammodo admittit, si post solutionem non nuntiaverit debitori. Hoc autem tantum consequetur: scilicet reus indebiti condictione ei cedet, ne duplum debere creditori videatur.

Cyrylli. Si reus vel fideiussor solvit, alteri hoc nuntiare debet, quia reus quidem mandati convenitur, si fideiussor ignorans solvit, fideiussor autem mandati non agit, sed condictione indebiti ei ceditur. Sed si ex causa iudicati solverit, non dabitur repetitio, sed crimen stellionatus.

11) indebiti condictionem] Indebiti condictionem, ut ait them. 4. huius capituli: cum creditor idem bis consecutus fuerit: tunc enim creditor non debitum accepisse a debitore deprehenditur: ac per hoc debitor cum effectu fideiussori indebiti condictione cedit. Ipse fideiussor suo nomine solvit.

Fideiussor¹²⁾, qui sciens vel ignarus exceptio- L. 29. §. 4. nem procuratoriam omittit, dolo non facit: non D. eod. enim congruit bonae fidei¹³⁾, de apicibus iuris disputare¹⁴⁾, sed an deberetur, necne.

12) fideiussor] Quaedam sunt exceptiones, quas etsi sciens fideiussor praetermiserit, dolo facere non videtur, verbi causa, si procuratoriam exceptionem opponere potuit. Quid enim si creditor per mulierem vel militem actionem instituit? Nam si fideiussor, sive sciens, sive ignarus, hanc exceptionem omiserit, nihil hoc ei nocet: nam bonae fidei ratio habetur. Bonae fidei autem non convenit et congruit, de apicibus iuris disputare: nam procuratoria exceptio legitimum morae solvendi est velamentum. Bona fides enim, qua nititur actio fideiussoribus data, hoc solum quaeri desiderat, an fideiussum sit, necne.

Anonymi. Lege lib. 26. tit. I. Basil. dig. 64. et 108. de eo, qui exceptionem obiecit et iniuria condemnatus est: fortasse enim mulier aut miles procuratorii nomine agebant, quibus exceptio procuratoria obstat.

13) non enim congruit bonae fidei] Hoc est, cum mandati agitur, bonam fidem tantum spectamus: huic autem non congruit, de summa iuris subtili-

s) Sic Fabr. Cod. Coisl. μόνον. t) Sic Fabr. Cod. Coisl. solum προκουρατωρεῖαν.

τοῦ νόμου. σημειῶσαι νόμιμον κάλλιστον καὶ εὐσεβές, ὅτι ἐπὶ τῶν βόνα φίδε δικαστηρίων οὐκ ὀφείλει ὁ δικαστὴς ταῖς ἐξωθεν δικαιολογίας προσεχέειν, ἀλλὰ μόνον, εἰ χρεωστῆ ὁ ἐναγόμενος, ἢ μὴ.

† Σημειῶσαι νόμιμον κάλλιστον καὶ εὐσεβές, ὅτι ἐπὶ τῶν βόνα φίδε δικαστηρίων οὐκ ὀφείλει ὁ δικαστὴς ταῖς ἐξωθεν δικαιολογίας προσεχέειν, ἀλλὰ μόνον, εἰ χρεωστῆ ὁ ἐναγόμενος, ἢ μὴ. Σημειῶσαι, πότε καὶ ἐν εἰδήσει ἢ ἀγνοίᾳ παραλιμπανῶν παραγραφῆν διὰ τὴν λεπτότητα οὐ ποιεῖ δόλον. Στέφανος. Τυχὸν γὰρ γυνὴ ἢ ἢ στρατιώτης προκουρατώριον νόμιμον κινῶν, οἷς ἀντίκειται παραγραφὴ προκουρατώριος^{u)}. [Sch. n. II. 187.]

τὴν λεπτολογίαν τοῦ νόμου ζητεῖν] Ἄνων. Σημειῶσαι, ὅτι ἐπὶ τῶν βόνα φίδε οὐ δεῖ τὴν ἀκριβείαν ἢ τὴν λεπτότητα τῶν νόμων σκοπεῖν. ἢ δὲ προκουρατώριον παραγραφὴ ἐνόμιον ἐστὶν ἀγνωμοσύνης προκαλύμμα. ἔχεις καὶ ἄλλο θεμα, ἐφ' ᾧ τὴ λεπτολογία εἶπε μὴ προσεχέσθαι τὸν δικαστὴν, βιβ. κ. tit. 5. διγ. η'. πρὸ τριῶν θεμάτων τοῦ τέλους.

* Σημειῶσαι, ὅτι ὁ νόμος ἐν ταῖς βόνα φίδε ἀγωγαῖς οὐ πολυπραγμονεῖ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν ἀκριβείαν, ἀλλὰ μόνον ζητεῖ τὸ, εἰ χρεωστῆται, εἴτε καὶ μὴ τὸ ζητούμενον. ζῆτεῖ τὸ ε. θεμ. καὶ κεφ. λγ'.

L. 29. §. 5. Ἑνίκα^{uu)} ὁ δανειστὴς μὴ ἀριθμίσας λάβη ἢ D. XVII. 1. δεύτερον λάβη, ὑπόκειται τῇ ἀπαιτήσῃ, εἰ μὴ κατὰ^{v)} ψῆφον ἔλαβεν· ὁ γὰρ λαβὼν κατὰ ψῆφον οὐκ ὑπόκειται τῇ^{w)} ἀπαιτήσῃ, ἀλλὰ τῷ στελλιονάτῳ ἐνέχεται διὰ τὴν ἰδίαν κακοουρίαν.

εἰ μὴ κατὰ ψῆφον ἔλαβεν] Τὸ πλέον ἔγνωσ βιβ. ι. tit. β. διγ. ιβ'. ὅτι οὐτε τὰ ἐν ὑπονοίᾳ καταδίκης καταβαλλόμενα ἡσπετιτεύεται.

† Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ἀπὸ διαλύσεως καταβληθέντα ἀναλαμβάνεται, ὡς βιβ. ια'. tit. β. κεφ. λ'. καὶ βιβ. κδ'. tit. 5. κεφ. ξε'. θεμ. β'. εἰ μὴ προφανῆς ἐλέγχεται σκωφαντία, καὶ ἀτέλεις ἐστὶν ἢ διάλυσις, ὡς τὸ αὐτὸ ἐπιφέρει κεφαλ. πλὴν γίνωσκε διαφορὰν θαναμαστῆν· ὅτι ὁ μὲν ὑπολαβὼν γενέσθαι διάλοιον καὶ καταβαλλὼν ὡς ἐξ αὐτῆς ἀναλαμβάνει· οἷον ὁ κληρονόμος ἢ ὁ φροντιστὴς μου, ὡς τῷ κγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ tit. ὡς περὶ εἰς ἐπὶ διαλύσει παύσῃ, καὶ μὴ γένηται, ἢ γενομένη ἀνατραπῇ^{x)}. τὸ δὲ ἐν ὑπονοίᾳ καταδίκης καταβληθέν οὐκ ἀναλαμβάνεται, ὡς τὸ λς'. κεφάλαιον τοῦ γ'. τίτλου τοῦ μβ'. βιβ. φησὶν. εἰ δὲ μὴ κατέβαλε τις, ἀλλ' ἐν ὑπονοίᾳ καταδίκης ἡμολόγησεν, ἔχει παραγραφῆν, ὡς βιβ. ιδ'. tit. η'. κεφαλαίῳ ε. περιγ' τὸ τέλος. [Sch. o. II. 187.]

τῷ στελλιονάτῳ ἐνέχεται] Σημειῶσαι νόμιμον θαναμαστῆν, ὅτι κἂν τὰ μάλιστα μὴ ἡσπετιτεύηται τὰ ἀπὸ καταδίκης καταβληθέντα, ὅμως δύναται ὁ καταβαλλὼν τὸ στελλιονάτῳ κινεῖν ἐγκλημα κατὰ τοῦ λαβόντος. τοῦτο δὲ αὐτὸ οὐτε τοῖς πονητικῶς δικαστηρίοις, οὐτε ταῖς χρηματικαῖς ἀγωγαῖς συναρτῆται. ἀλλ' ἔστι μὲν ἀτιμοποιῶν, ὡς ὁ οὐκτιμῶν ἐν τῷ κα. βιβ. τῶν βασιλικῶν tit. β. διγ. η'. φησὶν ἐν τέλει οὐκ ἔχει διωρισμένην τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' ἔστρα ὀρδινεῖ ὁ τῆς ἐπαρχίας ἄρχων τιμωρεῖται τὸν ἐναγόμενον, οὕτω μέντοι, ἵνα μὴ ὑπερβαῖν ὁ δικαστὴς, ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτῶν τὴν ἐν ὄποις μετάλλου τιμωρίαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τιμῇ τὴν πρόσκαιρον ἐξορίαν, ἢ τὸ ἀποκηρῆσαι τὸν ἐναγόμενον τοῦ βουλευτηρίου. ταῦτα δὲ πάντα μανθάνεις ἐν τῷ μς'. βιβ. τῶν διγ. tit. προσφόρῳ. διὰ τοῦτο δὲ οὐδὲ τὴν δὲ δόλο, ἀλλὰ τὸ στελλιονάτῳ δέδοκεν ἐγκλημα, ἐπειδὴ ὁ ἀπαρ οὐ τὸν καταδικασθέντα ἠπάτησε τοσοῦτον, ὅτι καὶ ἀντέλεγεν ὁ καταδικασθεὶς, (πῶς γὰρ τὴν ἀρχὴν συναρτῆσαι τὸν δικαστήριον;) ἀλλ' αὐτὸν ἔδοξε τὸν δικαστὴν ἀπαιτῆν. καὶ εἰκότως τῷ στελλιονάτῳ ἐγκλήματι κατέχεται. μάθε γὰρ ὡς περὶ ἐπὶ τῶν χρηματικῶν ὑποθέσεων ἐξ ἀπορίας πώσης ἀγωγῆς δίδεται ἢ δὲ δόλο, οὕτω ἐπὶ τῶν πονητικῶν ἐγκλημάτων ἐξ ἀπορίας ἐγκλήματος ἰδικῷ δίδεται

tate disputare. Nota ius pulcherrimum et optimum, in bonae fidei iudiciis iudicem allegationes, quae extrinsecus petuntur, non debere spectare, sed id tantum, an reus debeat, necne.

Nota ius pulcherrimum et pium, in bonae fidei iudiciis iudicem allegationes, quae extrinsecus petuntur, non debere spectare, sed hoc tantum, an reus debeat, necne. Nota, quando is, qui exceptionem omisit sive sciens sive ignarus, propter iuris apices dolo non facit, Stephanus. Fortasse enim femina aut miles procuratorio nomine agebant, quibus exceptio procuratoria obstat.

14) de apicibus iuris disputare] Anonymi. Nota, in bonae fidei iudiciis subtilitatem et apices iuris spectari non debere. Procuratoria autem exceptio legitimum est morae solvendi velamentum. Habes etiam aliam speciem, in qua subtilitatem iuris iudex non debere spectare dicitur, lib. 20. tit. 6. dig. 8. them. quod antepenultimum antecedit.

Nota, in bonae fidei iudiciis subtilitatem et apices iuris non quaeri, sed hoc tantum, an debeatur, necne id quod quaeritur. Quaere them. 5. et cap. 33.

Cum creditor vel non numeratam pecuniam accipit, vel numeratam iterum accipit, repetitio contra eum competit: nisi ex causa iudicati acceperit¹⁵⁾: nam qui ex condemnatione acceperit, repetitioni non subiacet, sed stellionatus tenetur¹⁶⁾ propter suam calliditatem.

15) nisi ex causa iudicati acceperit] Imo lib. 10. tit. 2. dig. 12. didicisti, nec repeti ea, quae opinione condemnationis soluta fuerint.

Sed neque ex causa transactionis soluta repeti possunt, ut lib. 11. tit. 2. cap. 30. et lib. 24. tit. 6. cap. 65. them. 2. nisi evidens calumnia detegatur, et transactio imperfecta sit, ut idem caput subiicit. Verum mirabilem differentiam discas. Is, qui suspicatur, transactionem factam esse, quique quasi ex transactione solvit, repetit: verbi gratia, heres aut procurator meus, ut cap. 23. eiusdem tituli: quemadmodum si quis transigendi causa dederit, et transactio secuta non sit, aut secuta quidem, sed resoluta sit. Quod autem opinione iudicati solutum est, non repetitur, ut ait cap. 36. tit. 3. lib. 42. Si quis vero non solverit, sed opinione condemnationis promisit, exceptionem habet, ut lib. 19. tit. 8. cap. 5. circa finem.

16) stellionatus tenetur] Nota ius mirabile, licet ex causa iudicati soluta repeti nequeant, tamen eum, qui solvit, stellionatus crimine adversus eum, qui accipit, experiri posse. Hoc autem crimen nec publicis iudiciis, nec pecuniariis actionibus adnumeratur. Sed famosum est, ut Ulpianus lib. 21. Basilicorum tit. 2. dig. 8. ait in fine. Poenam definitam non habet, sed Praeses provinciae extra ordinem reum coerces, ita tamen, ut iudex in privatos poenam non maiorem, quam damnationem in opus metalli, in honoratos relegationem temporariam statuatur, vel reum curia moveat. Haec omnia discis lib. 47. Digestorum tit. de crimine stellionatus. Ideo autem nec doli actionem, sed stellionatus crimen dedit, non quod actor condemnatum tantum deceperit, ut et condemnatus contradicturus fuisset, (quomodo enim initio iudicium accepisset?) sed quia ipsum iudicem decipere videtur: ideoque merito stellionatus crimine tenetur. Discas enim, quemadmodum in causis pecuniariis deficiente alia actione de dolo actio datur, sic in publicis criminibus deficiente speciali crimine extraordinarium stellionatus crimen dari. Memineris et

u) Sic Fabr. Sed ex primo ad hunc locum scholio in fine apparet legendum esse προκουρατώριον. uu) Sententia §. 5. L. 29. refertur et in Sch. q. ad Basil. XLII. 3. cap. 35. Fabr. T. V. p. 715. his verbis: κἂν ὁ ἰδιώτης οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τῶν ἀπὸ ψήφου καταβαλλομένων, ὅμως ὁ λαβὼν ὡς ἀπαιτήσας δικαστῆν, ὑπόκειται τῷ στελλιονάτῳ, ὡς βιβ. ζ'. tit. α'. διέσω κδ'. v) κατὰ addit Cod. Coisl. Deest apud Fabr. w) τῇ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. x) Sic dedi pro ἀνατροπῇ, quod habet Fabr. y) Malim περί. Fabr. παρὰ.

τοῦ ἰ. κεφ. περὶ τοῦ εἰς δικαστήριον καταβαλόντος ἐγγυητοῦ φησὶν, τοῦτο δὲ ἐπὶ τοῦ ἕξω δικαστηρίου.

ἄσφαλιζόμενος] * Ἐπεὶ κατὰ τὸ ἕξω ἰούρε ὁ ἄσφαλος οὐκ ἐλευθεροῦται τῇ καταβολῇ, εἰκότως ἀναγκαία ἡ δεφενοσίον.

L. 30. D. XVII. 1. λ'. Ἰουλι. b) Ἐὰν παράσχω σοι δοῦλον ἐπὶ τῷ ἐλευθερώσει καὶ κωλυθεῖς ὑπὸ τοῦ προκουράτωρός μου ἡλευθέρωσας αὐτόν, ἐνέχη, εἴπερ εὐλογος ὑπῆν αἰτία τῆς κωλύσεως· τί γὰρ ὅτι εὔρεν αὐτόν μετὰ ταῦτα πλαστεύοντα τοὺς λογισμούς μου, ἢ τῇ ζωῇ μου c) ἐπιβουλεύοντα; εἰ δὲ d) μὴ δικαίως ἐκώλυσεν, οὐκ ἐνέχη.

ἔαν παράσχω σοι δοῦλον] * Εἰ μὴ γὰρ ὁ τὸν οἰκέτην ἐπὶ ἐλευθερίᾳ δεδωκώς ἐποίησε τὸν λαβόντα, οὐκ ἠδύνατο τοῦτον ὁ λαβὼν ἐλευθεροῦν.

* Εἰ γὰρ μὴ ὁ τὸν οἰκέτην ἐπὶ ἐλευθερίᾳ δεδωκώς δεσποτήν ἐποίησε τὸν εἰληφότα, οὐκ ἠδύνατο τοῦτον ὁ λαβὼν ἐλευθεροῦσαι.

πλαστεύοντα τοὺς λογισμούς μου] Θές γὰρ, ὅτι εὔρεν αὐτόν ὁ προκουράτωρ μετὰ ταῦτα πλαστὰ λογοθέσια συγγράμματα τῶν ἐν τῇ δουλείᾳ χειρισθέντων ὑπ' αὐτοῦ. ταῦτα δὲ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν οὐκ ἠδύνατο ἀποδείξει πλαστῶς ἔχοντα διὰ τὸ συστάσεως ἀπορεῖν· οἰκέτου δὲ αὐτοῦ ὄντος, χρησάμενος δεσποτικῇ ἐξουσίᾳ ἐφικέσθαι τῆς ἀληθείας οἷος ἦν.

L. 31. D. eod. λ'. Ἰδεμ. e) Ἐὰν χρεωστήσης f) μοι ἀπὸ ἀγωγῆς, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ τὴν καταδίκην εἰς τὸ τετραπλοῦν ἐχούσης, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἅπλοῦν, καὶ ἐντελιωμαί σοι, διοικήσῃ τὰ πράγματά μου, τῆς περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς καὶ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν κινουμένης, δίδως μοι τὸ τετραπλοῦν· ὁ γὰρ ἀλλότρια διοικῶν ὀφείλει ποιεῖν εἰς ἑαυτὸν g), ὅσα εἰς τοὺς ἄλλους.

ἔαν χρεωστήσης μοι] Ἡρασιε Τίτιος ἐμὰ πράγματα. γέγονέ μοι τῇ βί βονορομὴ ῥαπτόρομῳ ἐνοχος, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ τετραπλοῦν κινουμένη, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἅπλοῦν. ἀγῶν ἐγὼ τιν ὑπ' αὐτοῦ μελετηθείσαν ἄρπαγῆν, ἐνετείλαμην πάντων μου τῶν πραγμάτων αὐτῷ τὴν διοίκησιν. παρήλαθε δεκαετία τυχὸν αὐτοῦ χειρίζοντος τὰ ἐμὰ πράγματα. ὑποστρέψας ἐγὼ μετὰ τὴν δεκαετίαν λόγους αὐτὸν ἀπῆκτον τῆς διοικήσεως· ἀπῆκτον δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς βί βονορομὴ ῥαπτόρομῳ. ὡςπερ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ παραδραμόντος τὸ ἅπλοῦν μοι προσέφερεν. ἐπέζητον ἐγὼ τὸ τετραπλοῦν, λέγων, ὡς οὕτω παρελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἴ οὐ γέγονεν ἡ ἄρπαγῆ, διοικητῆς γέγονας τῶν ἐμῶν πραγμάτων καὶ δέ σε τὸ τετραπλοῦν καταβάλλειν. δέχεται τοὺς ἐμοὺς λόγους ὡς ἔχοντας τὸ δίκαιον ὁ Ἰουλιανός. ἀπειτήσω τοίνυν τὸ τετραπλοῦν διὰ τῆς μανδάτι, τοῦτω χρωόμενος τῷ λόγῳ ὡςπερ γὰρ h) εἰ ἄρπαγῆν ὑπέστην ὑφ' ἐτέρου, ὁ γενικός μου προκουράτωρ ὡς δυναμένος πάσας τὰς προσουσίας μοι ἀγωγῆς κινεῖν i), μὴ ἀναγῶν τῷ ἄρπαγι εἴσω ἐνιαυτοῦ, ὡςτε μὴ δυναθῆναι λαβεῖν τὸ τετραπλοῦν k), ὑπεύθυνος l) γίνεται τῇ μανδάτι m), οὕτω καὶ ἐαυτὸν n) μὴ μεθοδεύσας o) τῇ αὐτῇ κατασχεθήσεται ἀγωγῇ. ὅπερ ἀπητέτο p) πράττειν ἐφ' ἐτέρω, τοῦτο πολλῶ μᾶλλον q) ἐφ' ἑαυτῷ μὴ ποιῶν ἐγκληθήσεται, ὡς καὶ δικαστηρίου οὐκ ἐδέετο. [Sch. r. II. 187.]

† Τυχὸν ὅτι τις ἀφέληται τινος πρᾶγμα ἀπὸ ἐμπρησμοῦ συμβάντος, ἢ κατὰ βίαν ἢ φόβον λαβῆ τὸ ἐτέρου πρᾶγμα. [Sch. r. II. 188.]

L. 32. D. eod. λβ'. Ἰδεμ. s) Ἐὰν ἐντείλῃ μοι τῷ κινδύνῳ σου περὶ τοῦ ἀξήμιου ὑπεισέλθειν τὴν ἀριόλουσάν μοι

b) Sic Fabr. Cod. Coisl. Oὐλπ. Digesta habent Iulianus. c) Alterum μου deest in Cod. Coisl. Fabr. habet. d) Illud δὲ alia manu supra lineam scriptum est in Cod. Coisl. e) Sic Cod. Coisl. Deest ἴδεμ apud Fabr. f) Sic Fabr. Cod. Coisl. χρεωστήση. g) Sic Fabr. Cod. Coisl. αὐτόν. h) Inde ab ὡςπερ γὰρ usque ad finem hoc scholium habet Fabr. lit. r. T. II. p. 187. i) Fabr. κινεῖν ἀγωγῆς. k) Fabr. εἴσω ἐνιαυτοῦ καὶ λαβὼν τὸ τετραπλοῦν. l) Fabr. addit μοι. m) Fabr. μανδάτου. n) Fabr. οὕτως καὶ αὐτός. o) Fabr. addit ἐαυτὸν τὸ τετραπλοῦν, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ. p) Fabr. ἀποτ....το. q) Fabr. πλοῦν. r) Fabr. addit: μήπω τοῦ χρόνου πληρωθέντος, πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων μου. s) Ἰδεμ. Cod. Coisl. Deest apud Fabr.

iussore, qui in iudicio solvit, esse sermonem, in hoc autem de eo, qui extra iudicium solvit.

19) praestita ei cautione] Cum reus ipso iure non liberatur solutione, merito defensio necessaria est.

XXX. Iulianus. Si servum tibi tradidero¹⁾, ut eum manumitteres, et prohibitus a procuratore meo eum manumiseris, teneris, si iusta erat causa prohibendi: quid enim, si compererit, eum postea rationes meas corrupsisse²⁾, vel meae vitae insidias struxisse? si vero sine iusta causa prohibuit, non teneris.

1) si servum tibi tradidero] Nam si is, qui servum sub lege manumissionis dederat, accipientem dominum non fecisset, hic eum manumittere non potuisset.

Nam si is, qui servum sub lege manumissionis dederat, accipientem dominum non fecisset, hic servum manumittere non potuisset.

2) rationes meas corrupsisse] Pone enim, procuratorem comperisse falsas rationes eorum, quae in servitute gessit, ab eo esse conscriptas. Has autem rationes falsas esse, post manumissionem probare non poterat, quia componendarum rationum copiam non habebat: sed cum in servitute ille esset, potestate dominica usus veritatem investigare poterat.

XXXI. Idem. Si tenearis mihi¹⁾ actione, quae intra annum condemnationem habet in quadruplum, post annum autem in simplum, et mandavero tibi, ut negotia mea gereres, mandati actione etiam post annum instituta, quadruplum mihi praestas: nam qui aliena negotia administrat, facere debet in sua persona, quod in aliorum.

1) si tenearis mihi] Titius res meas rapuerat. Vi bonorum raptorum actione mihi tenebatur, quae quidem actio intra annum est in quadruplum, post annum autem in simplum. Cum rapinam ab eo commissam ignorarem, omnium negotiorum meorum administrationem ei mandavi. Praeterit decennium, dum ille negotia mea administrabat. Post decennium reversus, ut rationes administrationis redderet, postulabam: petebam et id, quod ex actione vi bonorum raptorum ab eo mihi debebatur. Ille autem quasi anno praeterito simplum mihi offerebat. Ego quadruplum exigebam et dicebam, anno nondum praeterlapso, ex quo rapina commissa est, me ei rerum mearum administrationem mandasse, eumque quadruplum praestare debere. Iulianus desiderium meum tanquam iuri consentaneum recipit. Quadruplum igitur mandati iudicio petam, hac ratione subnixus: quemadmodum enim, si rapinam ab alio passus sim, procurator meus generalis, cum omnes actiones mihi competentes instituere possit, actione intra annum adversus raptorem non instituta, ut quadruplum consequi non possit, mandati tenetur, sic etiam, si a se ipso non exegit, eadem tenebitur actione. Quod enim in alio facere debuisset, id si in sua persona non fecerit, multo magis incusabitur, praesertim cum iudicis auxilio opus ei non esset.

Fortasse quod quis ex incendio suborto rem alicuius rapuerit, aut per vim metumve rem alterius acciperit.

XXXII. Idem. Si mandaveris mihi¹⁾, ut periculo tuo adirem hereditatem mihi delatam, teneris:

κληρονομίαν¹⁾, ἐνέχη· οὐ μὴν, ἐὰν ἐντείλῃ μοι, μὴ παραιτήσασθαι τὸ ληγατευθῆν μοι· ἢ μὲν γὰρ κληρονομία ἐστὶ ὅτε ζημίαν ἔχει, τὸ δὲ ληγάτον οὐδέποτε. ἐφ' ὧν συναλλαγμάτων ὁ διδόμενος ἐγγυητῆς ἐνέχεται, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁ ἐντελλόμενος ὑπόκειται τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ· ἀδιάφορον γὰρ, εἴτε παρῶν τις ὁμολογήσει ἐγγυάσθαι, ἢ καὶ παρῶν ἢ²⁾ καὶ ἀπῶν ἐντείλῃται. εἰώθασιν οἱ δανεισταὶ ἐντέλλεσθαι τὰς ὑπόπτους κληρονομίας ὑπειρελθεῖν, καὶ ὑπόκεινται τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ.

ἐὰν ἐντείλῃ μοι] Κρεδύτωρας ἔχων Τίτιος ἐτελεύτησεν ἐπ' ἐμοὶ κληρονομῶ. ἐδεδιεν ἐγὼ ποιήσασθαι τὴν ἀδιτίανα. προσελθὼν Σείος ἐντείλατό μοι θαρροῦσαι τὴν ἀδιτίανα, τὸ ἀζημίον μου περιποιήσῃν διαβεβαιούμενος. βλαβεῖς ἐντεῦθεν κινήσω κατ' αὐτοῦ τῆν μανδίαν. εἰ δὲ ληγάτον ἐτυχέ μοι κατείασθῆν, εἴτα ἐντείλῃν, μὴ ῥηπονδιατεύσεια τοῦτο, συνέβη δὲ ζημιωθῆναι με, οὐχ ἔξω κατ' αὐτοῦ τὴν μανδίαν· τὸ μὲν γὰρ ληγάτον εἰς τὸ ἐναχθῆναι παρὰ κρεδύτωρος νερεδιταρίου ἀγωγῆς προσωπῆλαις καὶ ἀπατηθῆναι ὑπὲρ ἢν ἐκέοδαινον ἐντεῦθεν ποσότητα, τῶν οὐκ ἐνδεχομένων ἐστὶ τὴν δὲ κληρονομίαν ἐπιζήμιον ἐστὶ ὅτι μοι γενέσθαι συμβήσεται, καὶ συμβῆναι, εὐρεθῆναι πλείονα τῶν ἐκ τῆς κληρονομίας τῶν εἰς ἐμὲ περιελθόντων τὰ τοῖς νερεδιταρίοις κρεδύτωρον ἐποφειλόμενα.

Τοῦ Ἄνων. γ) Τὸ ποιοῦν τὴν ζήτησιν, ὅτι μὴ γρατούτων δοκεῖ τὸ μανδίον καὶ ἀχρηστον ὑπάρχειν. καὶ τὸ ληγάτον ἔστιν ὅτε ζημίαν ἔχει. καὶ γὰρ κεκανόνισται, ὅτι οὐδεὶς πλέον, ἢ ἐν διαθήκῃ ἐλαμβάνει, δίδωσι, κἂν στρατιώτης ἢ ὁ διαθέμενος, ὡς βιβ. μδ. τ. α. διγ. ηγ. καὶ βιβ. μ. τ. ε. διγ. μδ. καὶ βιβ. λς. τ. α. διγ. α. ὁμοῦ ἐὰν ληγατεύσω σοι Στίχον, εἰ καὶ πλείονος ἐστίν, ἀγοράσω καὶ δώσω τῷ φιδικομισσαρίῳ, ὡς βιβ. μδ. τ. α. διγ. ηγ. καὶ βιβ. μ. τ. ε. διγ. μδ. ὅτι κἂν μικρόν τις ἐπιγῶ ληγάτον, ἀναγκάζεται ὅν ἠξιώσθαι, δούλον ἴδιον ἐλευθερώσει, οὐ μὴν καὶ τὸν ἀλλότριον, ὡς διγ. κγ. τοῦ τ. α. ἀγῶν. καὶ τὸ λδ. βιβ. ι. τ. δ. διγ. λγ. φησὶν δὲ καὶ βιβ. λ. διγ. ο. ὅτι ἐὰν ὁ νομοματῶν μέγα κέρδος ἔχον· εἰ δὲ νομοματῶν ληγατευθέντων ἐμὸν πρᾶγμα παρασχῆν ἀξιώσθαι καὶ λάβω τὰ νομίσματα, ἀναγκάζομαι δούναί το πρᾶγμα καὶ τιμιώτερον ὄν, εἰ καὶ ἔτοιμος εἰμι δούναί τῷ φιδικομισσαρίῳ, ὅσα ἐλάβον νομίσματα. εἰ δὲ τὸ ἐναντίον πρᾶγματος ληγατευθέντος μοι ἀξιώσθαι δούναί ἐτέρω νομίσματα, οὐκ ἀναγκάζομαι πλέον, οὐ ἐκέοδαινα, δούναί, ὡς βιβ. μδ. διγ. ργ. φησὶν δὲ καὶ διγ. οη. τοῦ λη. βιβ. ὅτι ἐὰν ληγατευθῇ ἀγροποπρατικά ἢ τραπεζικά συναλλάγματα, καὶ ἀσφαλιστικά τῶν κληρονομῶν, οὐκ εἰ ζήτηται, εἰ πλέον τοῦ κέρδους ἐστὶν ἢ ζημία· δοκεῖ γὰρ ἀγοραστῆς εἶναι. εἰ μὲντοι χρεωστῶν σοι φιδικομισσῶν κληρονομῶν σε γράψω ἐπὶ τῷ ἀποκαταστήσει, καὶ μὴδὲν ὑπὲρ τοῦ φιδικομισσῶν, παρακατασχῆν Φιλκιδιον μόνον χρεωστῆς. δύνασαι δὲ καὶ ἀδελφός μου ὧν παρατίθειαι ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν, ὡς βιβ. λη. διγ. οη.

ἐφ' ὧν συναλλαγμάτων] Κανονικῶς εἰδέναι γοῆ, ὅτι ἐφ' ὧν συναλλαγμάτων δύναται τις ἐγγυησάμενος ἐνέχεσθαι, ἐπὶ τούτων καὶ μανδιατορεύσεως ὑπεύθυνος γίνεταί τῇ μανδίᾳ. ἐν τούτῳ δὲ μῶν ἢ διαφορὰ, ὅτι ἢ μὲν ἐγγυητῆς πρὸς πᾶσαν γίνεταί, τὸ μανδίον δὲ καὶ πρὸς ἀπόντα. μὴ τις οὖν νομίζετο εἶναι παρὰ τὸν ἐντελλόμενον τὸ κατεχεσθῆναι τῇ μανδίᾳ τὸν ἐντελλόμενον μοι, προσελθεῖν κληρονομίαν, ἢ καὶ συνέβη ἐντεῦθεν ζημιωθῆναι με. ὁδοῖμεν γὰρ τοῦτο συνεχῆς καὶ παρὰ τῷ πλήθει θρυλούμενον, ὡς ἐὰν τις κατὰ μανδίον τῶν νερεδιταρίων κρεδύτωρον ἀδιτεύσας ζημιωθῇ, ἔξει κατὰ τῶν ἐντελλομένων ἀναμφιβόλως τὴν μανδίαν.

Κυρῆλλον. Ἰφ' ὧν δίδεται ἐγγυητῆς, ἐπὶ τούτων καὶ μανδιατός, εἰ καὶ ἐγγυητῆς ὀφείλει παρῆναι.

Στεφάνου. Σημείωσα κατόντα, ὅτι ἐφ' ὧν συναλλαγμάτων δύναται τις ἐγγυασθῆναι τινα, ἐπὶ τούτων καὶ ἐντέλλεσθαι δύναται. καὶ μὴ ἐναντιωθῆναι σοι τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ἰβ'. διγ. ἐκεί γὰρ διαφορῶν ἐποιήσατο μανδίον καὶ ἐγγυητῆς, οὐ περὶ ποιότητος συναλλάγματος, ἀλλὰ περὶ χρόνου εἶπεν, ὅτι δεῖ πρὸ τοῦ συναλλάγματος εἶναι· ἐπὶ μέντοι ἐγγυητῆς διαφορῶν. οἶδας

non etiam, si mandaveris mihi, ne legatum repudiam: hereditas enim interdum damnum habet, legatum autem nunquam. In quibus contractibus²⁾ fideiussor datus tenetur, in eisdem mandator tenetur mandati: nec enim refert, praesens quis³⁾ fideiubeat, an praesens vel absens mandet⁴⁾. Creditores mandare solent, ut suspectae hereditates adeantur, et tenentur mandati.

1) si mandaveris mihi] Titius, qui creditores habebat, me herede relicto decessit. Dubitabam ego, hereditatem adire. Seius mandavit mihi, ut hereditatem adirem, seque mihi indemnitate praestitutum affirmavit. Si damnum exinde passus fuerim, cum eo mandati agam. Sed si legatum mihi relictum sit, et mandatum mihi sit, ne id repudiarem, et damno me affici contigerit, adversus eum mandati actionem non habebō: fieri enim non potest, ut legatum a creditore hereditario personali actione petatur, utque a me plus exigatur, quam accepi: hereditas autem interdum mihi damnosa esse poterit, et fieri potest, ut maior sit quantitas eorum, quae creditoribus hereditariis debentur, quam id, quod ex hereditate ad me pervenit.

Anonymi. Questionem id excitat, quod mandatum non gratuitum esse videtur, ideoque inutile. Etiam legatum interdum damnosum est. Regulariter enim obtinet, neminem plus dare, quam ex testamento consecutus sit, etiamsi testator miles sit, ut lib. 44. tit. 1. dig. 4. et lib. 36. tit. 1. dig. 1. Tamen si Stichum tibi legavero, licet maioris pretii sit, tamen emere eum et fideicommissario praestare debes, ut lib. 44. tit. 1. dig. 93. et lib. 40. tit. 5. dig. 44. quo dicitur, licet parvum legatum quis agnoverit, tamen eum cogi, servum suum, quem rogatus erat, manumittere, non etiam alienum, ut dig. 23. eiusdem tituli. Lege et lib. 34. tit. 10. dig. 33. Ait autem et lib. 31. dig. 71. si vero pecunia legata rem meam praestare rogatus sim et pecuniam accepero, me cogi, rem dare vel pretiosiore, etiamsi fideicommissario pecuniam, quam accepi, dare paratus sim. Quodsi per contrarium re mihi legata rogatus sim, alii dare pecuniam, plus dare necesse non habeo, quam quod lucratus sum, ut lib. 44. dig. 113. Ait autem et dig. 78. lib. 38. si contractus argentariorum legati sint, et heredi cautionem praestitero, non amplius quaeri, an damnum exsuperet lucrum: nam emtor esse videtur. Si tamen, cum fideicommissum tibi dederim, heredem te scripsi, ut restitueres, et nihil pro fideicommissum tibi reliquero, Falcidiam tantum retinere debes. Potes etiam, si frater mihi es, hereditatem ab intestato repudiare, ut lib. 38. dig. 78.

2) in quibus contractibus] Regulariter sciendum est, in quibus contractibus fideiussor datus obligari possit, in his et mandatore mandati teneri. In eo tantum differentia cernitur, quod fideiussio fit praesenti, mandatum autem datur et absenti. Ne quis igitur putet, mirabile esse, eum, qui hereditatem adire mihi mandaverit, mandati teneri, si exinde damnum passus fuero. Hoc enim frequens esse et in ore vulgi esse videmus, eum, qui mandatu creditorum hereditarium adierit et damno affectus fuerit, adversus mandatores haud dubie mandati actionem habiturum.

Cyrilli. In quibus datur fideiussor, in his et mandator, licet fideiussor praesens esse debeat.

Stephani. Nota regulam, in quibus contractibus fideiubere quis pro aliquo possit, in his etiam mandare eum posse. Nec ob stare credas, quod dicitur dig. 12. Illic enim discrimen mandati et fideiussionis statuit, nec de qualitate contractus, sed de debito dixit, hoc ante contractum adesse debere: in fideiussione tamen

1) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὑπειρελθεῖν καὶ κληρονομησῆαι. secunda manu scriptum est: scholium ipsum prima manu. basul. aut sub Codice intelligenda hoc loco sunt Basilica.

u) Alterum ἢ deest in Cod. Coisl. Habet Fabr. v) Hoc w) Apographum fratris τοῦ κωδ. Sed aut reponendum τῶν

γὰρ, ὅτι καὶ ἐπὶ προλαβούσῃ καὶ τῇ μελλούσῃ ἐνοχῇ καλῶς ἐγγυᾶται.

Ἐἴτε παρῶν τις] Στεφ. Σημειώσαι ἐκ τοῦ ἐνταῦθα ὀρητοῦ, ὅτι οὐ δύναται τις ἐγγυᾶσθαι πρὸς ἀπόντας δανειστας, ἐπειδὴ καὶ ἐξ στυπουλάτου τίκεται ἀπὸ τῆς ἐγγυῆς· ἐντέλλεσθαι μόντοι καὶ παρῶν καὶ ἀπῶν δύναται.

Τοῦ Ἰαντιοφ. Ἐν τῷ γ'. διγ. τοῦ δ'. τιτ. τοῦ ι'. βιβ. διαφορῶν ἐπήγαγε καὶ πλεόν του ἐγγυητοῦ τὸν μανδατώσα ἐβάρυσεν. ἔστι δὲ ἡ διαφορὰ, ὅτι καλῶς καὶ μετὰ τὸ δανεῖσαι λαμβάνω ἐγγυητήν· εἰ δὲ μετὰ τὸ δανεῖσαι ἐντέλλεται μοι τις διαεῖσαι, οὐκ ἐνέχεται, ὡς διγ. ιβ'.

* Οὐ δύναται τις ἐγγυᾶσθαι πρὸς ἀπόντα δανειστήν, ἐπειδὴ ἐξ στυπουλάτου τίκεται ἀπὸ τῆς ἐγγυῆς· ἐντέλλεσθαι μόντοι καὶ παρῶν καὶ ἀπῶν δύναται.

ἢ καὶ παρῶν ἢ καὶ ἀπῶν ἐντέλλεται] * Πρὸς ἀπόντα δὲ δανειστήν οὐδεὶς ἐγγυᾶται διὰ τὸ μὴ ἐπερωτῆσαι τὸν ἀπόντα, εἰ μὴ διὰ δούλου παρόντος, ὡς κεφ. δ. τοῦ α'. τιτ. τοῦ μγ'. βιβ. εἰ ταχὺ καὶ τὸν ἀπόντα τις ἐγγυᾶται, ὡς κεφ. κ'. τοῦτου τοῦ βιβ. θεμ. β'. ὃ καὶ δίδωσιν τὴν νεχολόουμ γεστόουμ. ἔχει περὶ τούτου καὶ βιβ. ιζ'. τιτ. α'. κεφ. δ. καὶ κεφ. με. αὐτοῦ.

L. 33. D. XVII. 1. λγ'.*) Ὁ ἐνταλθεὶς ἐγγυῆσθαι εἰς ἑκατὸν νομίσματα, ἐὰν ἐγγυῆσθαι εἰς ἥτιον, ἐνέχεται· εἰ δὲ εἰς πλεόν, ἐπὶ μόνοις τοῖς ἑκατὸν ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

ὁ ἐνταλθεὶς] Κυρίλλου. Ἐὰν ἐντέλλωμαι, ἐγγυῆσθαι με εἰς ρ'. νομίσματα, εἰ μὲν εἰς ν'. ἐγγυῆσθαι, εἰς ν'. κινήσεις, εἰ δὲ εἰς σ'. ἐπὶ τοῖς ρ'. ἐκ τούτου δηλοῦσι καὶ αὐτὸς ἔξει τὴν μανδᾶται, ὡς ἔνοχον αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου καταστήσας, ἐν ᾧ μόντοι τὸ πλεόν ὀφείλεται ὁ πρωτότυπος· εἰ γὰρ μὴ, οὐδὲ παντελῶς κατέχεται ὁ ἐγγυητὴς ἐπὶ βαρύτερα αἰτία ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου παρεμβάλων ἑαυτὸν, ὡς βιβ. κς'. τιτ. α'. διγ. η'. οὕτως ἐγγως βιβ. ια'. τιτ. α'. διγ. ζ'.

ἐὰν ἐγγυῆσθαι εἰς ἥτιον] Στεφ. Καλῶς κατέχεται τῷ δανειστῇ ὁ ἐγγυητὴς εἰς ἥτιον ποσότητα ἐγγυησάμενος· ὅτε ἐκ τούτου ἐδήλωσεν ὁ νομικός, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔχει κατὰ τοῦ πρωτοτύπου τὴν μανδᾶται, καὶ δύναται ταύτην κινεῖν, ὑπὲρ ὧν ἔνοχον ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐκείνου κατέστησεν. Ἔτιον δὲ, τὸν πρωτότυπον χρεωστῆν τοσαύτην ποσότητα, ἐφ' ὅσῃ καὶ ἐγγυῆσθαι αὐτὸν ὁ ἐγγυητὴς, τυχόν ρ'. νομίσματα χρεωστοῦνται, καὶ αὐτὸν ἐγγυητὴν ἐπὶ ρ'. νομίσματα ἐγγυησάμενος. εἰ γὰρ ν'. νομίσματα χρεωστοῦντος τοῦ πρωτοτύπου, ὁ ἐγγυητὴς ἐπὶ ρ'. νομίσμασιν αὐτὸν ἐγγυῆσθαι, οὐδὲ κατέχεται παντελῶς ὁ ἐγγυητὴς, ἐπὶ βαρύτερα αἰτία ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου παρεμβάλων ἑαυτὸν, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ κς'. βιβ. τῶν βασιλ. τιτ. δ'. διγ. η'. φησὶν. Ἔτιον οὖν, τὸν μὲν πρωτότυπον πάντως ρ'. χρεωστῆν νομίσματα, τὸν δὲ ἐγγυητὴν ἐνταλθέντα παρ' αὐτοῦ, ἴσα ἐπὶ ν'. νομίσμασιν αὐτὸν ἐγγυῆσθαι, ἀτελεῖν καὶ ἐγγυησάσθαι αὐτὸν ἐπὶ πλείονι μὲν ποσότητι τῆς ἐνταλθείσης αὐτῷ, τοσαύτη δὲ, ὅσῃ ἐχρεώσται ὁ πρωτότυπος.

εἰ δὲ εἰς πλεόν] * Ἐκ τούτου δηλονότι καὶ αὐτὸς ἔξει τὴν μανδᾶται, ὡς ἔνοχον ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου καταστήσας, ἐν ᾧ μόντοι τὸ πλεόν ὀφείλεται ὁ πρωτότυπος· εἰ γὰρ μὴ, οὐδὲ παντελῶς κατέχεται ὁ ἐγγυητὴς, ἐπὶ βαρύτερα αἰτία ὑπὲρ τοῦ πρωτοτύπου παρεμβάλων ἑαυτὸν, ὡς βιβ. κς'. τιτ. α'. διγ. η'.

ἐπὶ μόνοις τοῖς ἑκατόν] Στεφ. Τῷ γὰρ πλείονι καὶ τὸ ἑκατόν περιέχεται, καὶ ταῦτα μόνον δύναται τὸν πρωτότυπον ἀπαιτεῖν.

L. 34. pr. D. eod. λδ'. Αἰφρικ. Ἐὰν ὁ διοικῶν τὰ πρόγματα μου χρεώστας ἀπαιτήσῃ καὶ γράψῃ μοι*), τοῦτο τὸ ποσόν**) εἶναι παρ' αὐτῷ ἐν δάνει ἐπὶ τοιῷδε τόκῳ, οὐκ ἔχει χάρακον ὁ δανειαχός, ἀλλ' ἡ περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴ· καὶ ὁ γράψας ἐγκανδυνεύσει ἐπὶ τοῖς χρήμασιν καὶ δίδωσι τόκον· οὐ γὰρ ἐξ ἐκάστου συναλλάγματος ἀπὸ φιλοῦ συμαγώνου συνίσταται δάνειον. εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ

alii obtinet. Nosti enim, et pro praecedente et pro futura obligatione recte fideiuberi.

3) praesens quis] Stephani. Observa ex hoc textu, neminem apud absentes creditores fideiubere posse, quia ex stipulatu actio e fideiussione nascitur: mandare tamen tam praesentem, quam absentem posse.

Enantiophanis. Dig. 13. tit. 4. lib. 10. differentiam statuit et mandatorem magis oneravit, quam fideiussorem. Differentia autem haec est, quod recte etiam post pecuniam mutuo datam fideiussorem accipio: si vero, posteaquam credidi, quis mihi mandaverit, ut pecuniam crederem, non tenetur, ut dig. 12.

Nemo apud absentem creditorem fideiubere potest, quia ex stipulatu actio ex fideiussione nascitur: mandare tamen tam praesens, quam absens potest.

4) an praesens vel absens mandet] Apud absentem autem creditorem nemo fideiubet, quia ab absente, nisi per servum praesentem, stipulari non possumus, ut cap. 4. tit. 1. lib. 43. etsi pro absente quis fideiubeat, ut cap. 20. huius libri them. 2. quod et negotiorum gestorum actionem tribuit. Quacres de eo et lib. 17. tit. 1. cap. 4. et 45.

XXXIII. Cui mandatum est¹⁾), ut fideiuberet in aureos centum, si in minorem summam fideiussit²⁾), tenetur: sin autem in maiorem³⁾), centum duntaxat nomine⁴⁾) mandati habet actionem.

1) cui mandatum est] Cyrilli. Si mandavero tibi, ut pro me in centum aureos fideiuberes, si quidem in quinquaginta fideiusseris, horum nomine ages: si vero in ducentos, centum tantum nomine. Habebit tamen ex eo ipse quoque mandati actionem, quia se pro reo obligavit, si scilicet reus et maiorem summam debet: nam si eam non debet, omnino non tenetur fideiussor, qui in duriores causam pro reo intervenit, ut lib. 26. tit. 1. dig. 8. Hoc didicisti lib. 11. tit. 1. dig. 7.

2) si in minorem summam fideiussit] Stephani. Merito tenetur creditori fideiussor, qui in minorem summam fideiussit: eo igitur Iureconsultus docuit, ipsum quoque fideiussorem adversus reum habere mandati actionem eaque agere posse, de hoc, cuius nomine se pro illo obligavit. Ponendum autem est, reum tantam debere summam, in quam fideiussor pro eo se obligavit, puta centum aureos reum debere, et fideiussorem in centum aureos fideiussisse. Nam si, cum reus quinquaginta deberet, fideiussor in centum pro eo fideiussit, omnino non obligatur fideiussor, qui in duriores causam pro reo interessit, ut Ulpianus lib. 26. Basilicorum tit. 4. dig. 8. ait. Ponendum igitur est, reum omnino centum aureos debere, fideiussorem autem, cui mandaverat, ut in quinquaginta aureos pro se fideiuberet, in maiorem quidem summam, quam mandatum ei erat, fideiussisse, in tantam vero, quam reus debebat

3) sin autem in maiorem] Scilicet ex eo quoque mandati habebit actionem, quia pro reo se ipsum obligavit, si scilicet reus et maiorem summam debebat: nam si eam non debebat, plane non obligatur fideiussor, qui in duriores causam pro reo interessit, ut lib. 46. tit. 1. dig. 8.

4) centum duntaxat nomine] Stephani. Maiore enim et minus continetur, et centum duntaxat a reo petere potest.

XXXIV. Africanus. Si is, qui negotia mea procurabat¹⁾), a debitoribus meis exegerit et mihi scripserit, eam quantitatem apud se esse ex causa crediti sub usuris certis, conditioni ex mutuo locus non erit²⁾), sed mandati actioni: et pecuniae periculum ad eum, qui epistolam misit, pertinebit, isque usuras praestat: non enim ex omni contractu nuda pactione

*) λγ'. deest in Cod. Coisl. y) μοι Fabr. Deest in Cod. Coisl. z) Sic Fabr. Cod. Coisl. τὸ ποσὸν τοῦτο.